

Keijo Siekinen

MAAOIKEUKSIEN OIKEUSKÄYTÄNTÖJEN
VERTAILUA RAJANKÄYNTITAPAUKSISSA

Opinnäytetyö

Maanmittaustekniikan koulutusohjelma

Huhtikuu 2010

MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU

Mikkeli University of Applied Sciences

KUVAILULEHTI

 MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences		Opinnäytetyön päivämäärä 9.4.2010
Tekijä(t) Keijo Siekkinen	Koulutusohjelma ja suuntautuminen Maanmittaustekniikan koulutusohjelma	
Nimeke Maa- ja metsätalouden oikeuskäytännön vertailua rajankäyntitapauksissa		
Tiivistelmä <p>Tässä opinnäytetyössä on esitelty ja vertailtu 27:ää tilattuihin rajankäynteihin liittyvää maa- ja metsätalouden tuomiota kiinteistönmuodostamislakiin, toisiinsa ja korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiin. Työ ei ollut toimeksianto, vaan on tehty kiinnostuksesta joskus jopa hyvinkin värikkäisiin ja tunnepitoisiin rajankäyntiriitoihin ja niihin liittyvään juridiikkaan. Lain hyvä tuntemus ja sen soveltaminen toimitusinsinöörin työssä on tärkeää.</p> <p>Maa- ja metsätalouden toimii ensimmäisenä muutoksenhakuelimenä maa- ja kiinteistöriitojen ratkaisemisessa. Maa- ja metsätalouden on siviiliprosessissa verrattavissa hovioikeuteen, sillä maa- ja metsätalouden asioissa ensimmäistä tuomiovaltaa käyttää viranomaisasemassa toimiva, joko kunnan tai valtion virassa toimiva, toimitusinsinööri. Maa- ja metsätalouden asioissa ylintä tuomiovaltaa käyttää korkein oikeus. Maa- ja metsätalouden ratkaisee ensisijaisesti viranomaispäätöksistä johtuvia päätöksiä, mikäli asianosaiset eivät tyydy niihin. Jos asianosainen on tyytymätön maa- ja metsätalouden tuomioon, voi hän vielä anoa valituslupaa korkeimmalta oikeudelta. Maa- ja metsätalouden asioissa oikeusprosessi on toimiva ja takaa asianosaisille oikeudenmukaisen käsittelyn.</p> <p>Tässä työssä on koottu ja vertailtu rajankäyntiin liittyvää lainsäädäntöä nykyisen kiinteistönmuodostamislain ja sitä edeltäneen jakolain välillä. Vertailu vanhan ja uuden lain välillä on antanut pohjaa arvioida maa- ja metsätalouden tuomioita toisiinsa. Lisäksi työssä on tarkasteltu Maanmittauslaitoksen ohjeistusta rajankäynneistä. Tutkimusaineisto on saatu seitsemästä maa- ja metsätalouden oikeudesta. Tutkittujen tapausten perusteella on eri muutoksenhakekeinot rajankäyntien riitatapauksissa tarpeellisia, ja sitä varten maassamme olevat viranomaiset ja tuomioistuimet takaavat yhdenvertaisen ja oikeudenmukaisen kohtelun.</p>		
Asiasanat (avainsanat) maa- ja metsätalouden oikeus, kiinteistönmuodostamislaki, kiinteistötoimitus, rajankäynti		
Sivumäärä 56	Kieli Suomi	URN
Huomautus (huomautukset liitteistä)		
Ohjaavan opettajan nimi Pekka Saikko	Opinnäytetyön toimeksiantaja	

DESCRIPTION

 <p>MIKKELIN AMMATTIKORKEAKOULU Mikkeli University of Applied Sciences</p>		Date of the bachelor's thesis 9.4.2010
Author(s) Keijo Siekkinen	Degree programme and option Land Surveying Degree Programme	
Name of the bachelor's thesis The Comparison of Praxis of Land Courts in Demarcation of Boundary Judgements		
Abstract <p>In this thesis, 27 decisions of Land Courts of ordered demarcations of the boundaries are presented. They are also compared with the laws in force, each other and to the prejudgements of the Supreme Court. This thesis is not an assignment and is made of pure interest in to sometimes very colourful and emotional boundary disputes and the jurisdiction related to them. The good knowledge of the law and its' reduce to practise is very important in the work of executive official at a County Surveying Office.</p> <p>The land courts deal as a first appeal body with disputes and appeals arising from surveying operations. The Land Court is comparable to the Court of Appeal in civil procedure because in land court cases the first jurisdiction exercises the executive official of the local authority or the governmental agency, National Land Survey of Finland. In land court cases the supreme power exercises the Supreme Court. The Land Court settles primarily the decisions of the authorities, if the party is dissatisfied with them. If the party is dissatisfied with the decision of the Land Court can he or she appeal to the Supreme Court. In the land court matters the legal procedure is functional and guarantees the fair treatment to the parties to the case.</p> <p>In this thesis, the legislation between the Real Estate Formation Act and the preceding Land Subdivision related to the demarcations of the boundaries are gathered and compared. The comparison between the old and the new law has form a basis for the weigh of the decisions of the Land Courts to each other. Furthermore in this thesis are also examined the instructions of the National Land Survey of Finland concerning the demarcations of the boundaries. The data for this study is from seven Land Courts. On grounds of the studied cases the different appeal channels are necessary in disputed demarcations of the boundaries. The authorities and courts guarantee the equal and fair treatment.</p>		
Subject headings, (keywords) Land Court, Real Estate Formation Act, land surveying operation, demarcation of the boundary		
Pages 56	Language Finnish	URN
Remarks, notes on appendices		
Tutor Pekka Saikko	Bachelor's thesis assigned by	

SISÄLTÖ

1	JOHDANTO	1
2	TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA KÄSITTEITÄ.....	3
2.1	Kiinteistö.....	4
2.2	Kiinteistötoimitus	4
2.3	Kiinteistönmäärittäminen.....	5
2.3.1	Kiinteistönmäärittämisessä laadittava kartta.....	7
2.4	Rajankäynti	7
2.4.1	Vanha jakolaki- ja asetus rajankäynnistä	8
2.4.2	Kiinteistönmuodostamislain ja vanhan jakolain vertailua rajankäyntitapauksissa	10
2.4.3	Toimituskustannukset rajankäynneistä	11
2.5	Maanmittauslaitoksen ohjeistus rajankäynneistä toimitusinsinööreille.....	12
2.6	Oikeusministeriön ohjeistus maa- ja metsätalouden oikeuksille	14
2.7	Muutoksenhaku kiinteistötoimitukseen	15
2.8	Maa- ja metsätalouden oikeudet	17
2.9	Korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiä rajankäynneistä.....	17
3	TUTKIMUKSEN TOTEUTUS	21
3.1	Tutkimusaineisto ja -menetelmät.....	21
3.2	Tapausten esittely ja käsittely	24
3.2.1	Tapaus 1	25
3.2.2	Tapaus 2	25
3.2.3	Tapaus 3	26
3.2.4	Tapaus 4	27
3.2.5	Tapaus 5	28
3.2.6	Tapaus 6	28
3.2.7	Tapaus 7	29
3.2.8	Tapaus 8	30
3.2.9	Tapaus 9	31
3.2.10	Tapaus 10	31
3.2.11	Tapaus 11	32
3.2.12	Tapaus 12	33
3.2.13	Tapaus 13	35

3.2.14	Tapaus 14	36
3.2.15	Tapaus 15	37
3.2.16	Tapaus 16	38
3.2.17	Tapaus 17	38
3.2.18	Tapaus 18	39
3.2.19	Tapaus 19	40
3.2.20	Tapaus 20	40
3.2.21	Tapaus 21	41
3.2.22	Tapaus 22	42
3.2.23	Tapaus 23	43
3.2.24	Tapaus 24	44
3.2.25	Tapaus 25	44
3.2.26	Tapaus 26	45
3.2.27	Tapaus 27	46
4	TUTKIMUKSEN TULOKSET	48
4.1	Maaoukeuksien tuomioiden vertailua.....	48
4.2	Opinnäytetyön arviointi	50
5	POHDINTA	53
	LÄHTEET	55
	LIITTEET	56

TAULUKOT

Taulukko 1.	Maaoukeuksista saapuneet tapaukset; valituksen syy.....	24
Taulukko 2.	Käsiteltyjen tapauksen vertailu lakiin, KKO:n ennakkopäätöksiin ja toisiinsa.....	49

KUVIOT

Kuva 1.	Maaoukeuksista saapuneet tapaukset; yhteensä 27 kpl	22
---------	---	----

1 JOHDANTO

Olen toiminut rakennusalalla yli 20 vuotta ennen kuin aloitin maanmittaustekniikan insinööriopinnot Mikkelin ammattikorkeakoulussa vuonna 2006. Koska maanmittareita työskentelee myös rakennusalalla, on minulla ollut jonkinlainen käsitys maanmittarin ammatista. Opiskelujeni edetessä huomasin, että maanmittausala on hyvin poikkitieteellinen. Olen aina ollut kiinnostunut juridiikasta ja erityisesti minua on kiinnostanut maanmittauskoulutukseen sisältyvät lakiopinnot ja niiden laajuus. Juridiikan opiskelu osoittautuikin aivan erilaiseksi kuin aiempi käytännön koulutukseni. Se on aluksi lakipykälien ”pänttäämistä”, mutta palkitsee silloin, kun pääsee soveltamaan lakia käytännön tilanteissa. Olen kokenut, että maanmittausalaan liittyvä juridiikka on yhtä tärkeää kuin alan muut ammattiaineet.

Toinen syy aiheeni valintaan oli se, että olen opiskeluaikana työskennellyt kesäisin Etelä-Savon maanmittaustoimistossa toimitusinsinöörin apuna peruskiinteistötoimistusten parissa. Minulla on ollut mahdollisuus olla toimitusinsinöörin mukana muuttamassa varsinaisessa rajankäynnissä. Olen seurannut myös erään rajariidan käsittelyä alusta aina maa- ja metsäoikeuden ratkaisuun asti, joten minulla on jonkinlainen käsitys käytännön prosessin etenemisestä. Rajan paikan määrittäminen ei ole aina ollut helppoa varsinkaan kun maastosta ei löydy minkäänlaisia merkkejä. Lisäksi asianosaiset ovat eri mieltä rajan paikasta. Vaikka olisi toimittu kiinteistömuodostamislain ja -asetuksen mukaisesti ja menetelty sen mukaan mitä toimitusmenettelyn käsikirjassa sanotaan, saattavat tämäntyyppiset tapaukset päättyä herkästi maa- ja metsäoikeuden ratkaistavaksi. Toimitusinsinöörin pitää osata perustella ratkaisunsa riittävän hyvin asianosaisille.

Tämä opinnäytetyö ei ole tilaustyö, vaan kumpuaa omasta kiinnostuksesta tutkia eri maa- ja metsäoikeuksien tekemien ratkaisujen yhdenmukaisuutta. Tämän opinnäytetyön tavoitteena on selvittää toteutuuko maa- ja metsäoikeuksien rajankäyntiratkaisuissa Suomen perustuslain yhdenvertaisuusperiaate. Saavatko rajariidan asianosaiset samanlaisen kohtelun kaikissa Suomen kahdeksassa maa- ja metsäoikeudessa vai löytyykö eri maa- ja metsäoikeuksien ratkaisujen ja perustelujen välillä eroja samankaltaisissa rajankäyntitapauksissa? Olen rajannut tutkimukseni koskemaan vain tilattuja eli muutoksenhakijan itse vireille laittamia rajankäyntejä, joissa laki on mielestäni hyvin yksiselitteinen. Tilattujen rajankäyntien lukumäärästä ei ole saatavissa tilastotietoa.

Tutkittava aineisto koostuu tilattujen rajankäyntien maa-alueiden tuomioista. Pyysin aineistoa Suomen kahdeksasta maa-alueesta. Niiden edustajat aineistopyyntöni saatuaan poimi satunnaisesti kyseisiä tapauksia haluamansa määrän ja lähetti ne minulle.

Yritän tutkia käsittelemäni tapaukset mahdollisimman objektiivisesti. Opinnäytetyön tekijänä minulla on tutkijan puolueeton näkökulma. Haluan myös kansalaisena varmistua, että tilatut rajankäyntiriidat käsitellään yhdenmukaisesti eri puolilla Suomea. Valitsemaani aihetta voidaan tarkastella myös oikeuslaitoksen prosessin sisältä sisäisen tarkastuksen, laadun ja ratkaisujen yhdenmukaisuuden näkökulmasta.

Opinnäytetyöni on laadullinen tutkimus, koska se on hyvin aineistolähtöinen ja käsittelemäni tapaukset ovat ainutlaatuisia, joskin niiden käsittely oikeudessa noudattaa hyvin selkeitä sääntöjä. Tavoitteenani on tuottaa yksityiskohtaisista tapauksista yleisempää ja yleistettävää tietoa.

Selvitykseni mukaan tästä aiheesta ei ole aikaisemmin tehty opinnäytetyötä. Olen käynyt läpi Rovaniemen ammattikorkeakoulun, Metropolia Ammattikorkeakoulun, Lappeenrannan teknillisen yliopiston ja Teknillisen korkeakoulun tietokannat.

Ensimmäisessä (1) luvussa olen kertonut opinnäytetyöni lähtökohdista, tavoitteesta, aiheen rajauksesta ja käyttämästäni tutkimusaineistosta. Toisessa (2) luvussa eli teoriaosassa olen selvittänyt yleisesti millainen on toimintaympäristö rajariitatapauksissa sekä mitä kiinteistöllä, kiinteistötoimituksella ja rajankäynnillä tarkoitetaan. Kolmannessa (3) luvussa eli tämän opinnäytetyön empiriaosassa olen kertonut tarkemmin käyttämästäni menetelmästä, käytettävissäni olleesta aineistosta ja sen käsittelystä. Lisäksi olen esitellyt oikeustapaukset tiivistettyinä. Neljännessä (4) luvussa olen arvioinut opinnäytetyöni laatua ja esitellyt tutkimukseni tulokset yhteenvetona. Lopuksi viidennessä (5) luvussa olen esittänyt tulosten perusteella vastauksen tutkimusongelmaan sekä pohdintani tutkimuksesta esille nousseihin mielenkiintoisiin seikkoihin.

2 TOIMINTAYMPÄRISTÖ JA KÄSITTEITÄ

Tilastokeskuksen oikeustilaston mukaan korkein oikeus ratkaisi vuonna 2008 kaikkiaan 2 857 asiaa. Ratkaistuista asioista oli riita-asioita 1178 kpl eli 41 %. Riita-asioissa suurimpia asiaryhmiä olivat mm. maa-oikeusasiat, joita vuonna 2008 oli 134 kpl (Tilastokeskuksen tietokannat, Korkeimman oikeuden käsittelemät asiat). Vuosittain Korkein oikeus antaa vain 3–4 maa-oikeusasioita koskevaa ennakkopäätöstä. Näistä yleisimpiä ovat tieoikeuteen ja yksityisteihin liittyvät ennakkopäätökset. Viimeisin rajankäyntiriitaan perustuva ennakkopäätös on vuodelta 2007, jossa korkein oikeus on katsonut, että kiinteistötoimituksessa tapahtuneen virheen korjaaminen ei voi tapahtua Maanmittauslaitoksen keskushallinnon purkuesityksestä, mutta että kiinteistön omistajan edun vuoksi virhe täytyy korjata ja että kiinteistön omistajan maanmittaustoimistolle jättämä hakemus sisältyy Maanmittauslaitoksen keskushallinnon purkuesitykseen (Finlex, Oikeuskäytäntö, Korkein oikeus, Ennakkopäätökset).

Maa-oikeudet käsittelevät kiinteistötoimituksista aiheutuvia riitoja ja valituksia. Tällaisia ovat kiinteistönmuodostamislaissa tarkoitetuista halkomis-, lohkomis- ja rasi-toimituksista sekä lunastuslain ja tielain mukaisista toimituksista tehdyt valitukset. Maa-oikeudessa käsiteltävistä asioista selvästi suurimpia ryhmiä ovat yksityisistä teistä annetun lain mukaiset tietoimitukset ja erilaiset kiinteistönmäärittämis-toimitukset. Menettely maa-oikeudessa muistuttaa suurelta osin käräjäoikeuden riita-asiaiden menettelyä. Vuonna 2008 maa-oikeudet käsitelivät noin 680 riita-asiaa (Käräjäoikeuksien toimintakertomus), joihin sisältyvät myös rajankäyntiriidat.

Maanmittauslaitoksen maanmittaustoimistoissa vireille tulleita kiinteistötoimituksia oli 21 978 vuonna 2008. Näistä rajankäyntitoimituksia oli 973 eli 4,4 % kaikista toimituksista. Rajankäyntitoimituksiin kuuluvat mm. vesipiirirajankäynnit, piirirajankäynnit, lohkomistoimitusten yhteydessä tehtävät rajankäynnit, halkomistoimitusten yhteydessä tehtävät rajankäynnit, tietoimitusten yhteydessä tehtävät rajankäynnit ja tilatut rajankäynnit. Tämän opinnäytetyön tarkastelun kohteena ovat tilatut rajankäynnit niiltä osin, kun suoritettuun kiinteistötoimitukseen on oltu tyytymättömiä ja ratkaisuun on haettu muutosta maa-oikeudelta.

Tässä teoriaosassa luon yleiskuvaa kiinteistön määrityksestä ja rajankäynnistä sekä näihin liittyvästä toimintaympäristöstä. Voimassa olevan lainsäädännön suoran lainauksen esitän sisennettynä ja kursiivilla sekä vanhan lainsäädännön ja muun lähteen sisennettynä.

2.1 Kiinteistö

Kiinteistö määritellään maanomistuksen yksiköksi, johon kuuluu rajoiltaan määritelty osa maapallon pintaa ja siihen kiinteästi kuuluvia esineitä, kuten esimerkiksi rakennuksia, maaperä ja kasvillisuus. Lainsäädännössä¹ kiinteistöllä tarkoitetaan kiinteistörekisteriin kiinteistönä merkittyä maa- tai vesialueen omistuksen yksikköä. Kiinteistöön kuuluvat sillä sijaitsevat kiinteistön omistajan omistamat rakennukset ja kiinteät laitteet.

Kiinteistörekisterilain mukaan kiinteistörekisteriin merkitään kiinteistöinä tilat, tontit, yleiset alueet, valtionmetsämaat, valtion omistamalle alueelle perustetut suojelualueet, lunastuksen perusteella erotetut alueet, yleisiin tarpeisiin erotetut alueet, erilaiset vesijättöalueet ja yleiset vesialueet.

Puhkielessä sanalla kiinteistö tarkoitetaan yleisesti pelkkää rakennusta. Ollakseen kiinteistö siinä ei tarvitse olla rakennuksia eikä muitakaan kiinteistöön kuuluvaa tarpeista. Pelkkä rajoiltaan määritelty maapalanen on jo kiinteistö. Tiukan oikeudellisesti kiinteistö kuitenkin tarkoittaa maapohjaa siihen mahdollisesti liittyvine rakennuksineen ja muine esineineen.

2.2 Kiinteistötoimitus

Kiinteistötoimitus on jokseenkin uusi nimi vanhoille asioille samoin kuin kiinteistönmuodostamisoikeuskin. Ennen puhuttiin jakolainsäädännöstä. Kiinteistönmuodostamisoikeus ja kiinteistötoimitus omaksuttiin yleiseen kielenkäyttöön jakolainsäädännön

---

¹ Kiinteistönmuodostamislaki ja kiinteistönmuodostamisasetus

ja maanmittaustoimituksen tilalle jo ennen nykyisen KML:n voimaantuloa. Hyvösen (1998, 28–29) mukaan kiinteistötoimitus voidaan jakaa kahteen osaan:

- 1) Konstitutiiviseen kiinteistötoimitukseen, joka tarkoittaa lähinnä uusien kiinteistöjen ja muiden rekisteriyksikköjen muodostamista. Tässä opinnäytetyössä käsitellyissä tapauksissa eivät tämäntyyppiset toimitukset ole tarkastelun alla.
- 2) Deklaratiiviseen kiinteistötoimitukseen, joka tarkoittaa soveltamisalasäännöksen kolmannen kohdan mukaan kiinteistön tai muun rekisteriyksikön ulottuvuuden tai muun kiinteistöjaotusta koskevan asian vahvistamista sellaisena kuin nämä on aikaisemmin lainvoimaisesti määrätty. Deklaratiiviselle kiinteistötoimitukselle on tunnusomaista kiinteistöjen ulottuvuuksien pysyminen entisellään, joskin vähäisiä poikkeuksia sallitaan erityistapauksissa¹. Deklaratiivisen toimituksen päämäärä lähestyy siviiliprosessuaalisen tuomion tarkoitusperiä ja sen tehtävänä on vahvistaa arvovaltaisesti tulevaisuuteen nähden sitovalla tavalla, mikä asiassa on katsottava oikeaksi.

Tässä opinnäytetyössä käsitellyt rajankäyntitoimitukset ovat kaikki deklaratiiivisia kiinteistötoimituksia.

2.3 Kiinteistönmääritys

Kiinteistön tai muun rekisteriyksikön ulottuvuutta tai kiinteistöjaotusta muutoin koskevan riidan tai epäselvyyden käsittelemiseksi suoritetaan kiinteistönmääritys. Kiinteistönmäärityksellä selvitetään ja ratkaistaan Kiinteistömuodostamislain 101 §:n mukaan:

- 1) *rajan paikkaa ja rajamerkkiä koskeva epäselvyys (rajankäynti)*
- 2) *epäselvyys siitä, mihin rekisteriyksikköön jokin alue kuuluu*
- 3) *rasiteoikeutta ja rasiitteen sijaintia koskeva epäselvyys*

---

¹ Erityistapauksia ovat tilanteet, joissa asianosaiset voivat sopia rajan paikasta tai pinta-alaltaan tai arvoltaan vähäinen alue voidaan vaihtaa rekisteriyksikköjen kesken (KML 104 § 3 mom. ja 107 §).

- 4) kiinteistön osuus yhteiseen alueeseen tai yhteiseen erityiseen etuuteen ja osuuden suuruus sekä kiinteistölle kuuluva erityinen etuus
- 5) yhteisen alueen tai yhteisen erityisen etuuden osakaskiinteistöt ja niille kuuluvien osuuksien suuruudet
- 6) epäselvän, kadonneen tai turmeltuneen toimitusasiakirjan tai kartan sisältö
- 7) ristiriitaisista toimitusasiakirjoista tai -kartoista johtuva epäselvyys
- 8) muu kiinteistöjaotukseen liittyvä epäselvyys. (Kiinteistönmuodostamislaki 1995/554.)

Rajankäynti on siis yksi osa-alue kiinteistön määritystä. Edellä 101 §:n kohdissa 1–3 tarkoitetut toimenpiteet suoritetaan rajankäyntinä. Kaikki tässä työssä käsitellyt tapaukset ovat rajankäyntitoimituksia.

Tarkemmin rajan paikasta ja sen merkitsemisestä määrätään KML:n 104 ja 108 pykälissä. Vanhan rajan uudelleen määrittämisestä KML 104 § toteaa, että

aikaisemmin lainvoimaisesti määrätty raja on määrättävä entiseen paikkaansa. Jos rajan paikka on määrätty eri toimituksissa eri tavoin, rajan paikka on määrättävä viimeisen lainvoimaisen ratkaisun mukaisesti. Jollei rajaa ole aikaisemmin lainvoimaisesti määrätty, on toimituksessa selvittävä rajan paikkaa koskevat vaatimukset ja niiden perusteet sekä ratkaistava niiden ja muun asiasta saatavan selvityksen¹ nojalla, mikä on oleva rajan paikka. Jos rajan paikkaa ei 1 tai 2 momentissa tarkoitettussa tapauksessa voida täysin luotettavasti määrätä ja jos rajan molemmin puolin olevien kiinteistöjen saapuvilla olevat omistajat sopivat sellaisesta rajan paikasta, joka ei ole ristiriidassa rajan paikasta saadun selvityksen kanssa, määrätään raja asianosaisten sopimaan paikkaan. (Kiinteistönmuodostamislaki 1995/554.)

Rajamerkin siirtämisestä KML 108 § toteaa, että

---

¹ Muu selvitys voi olla esimerkiksi vanha toimituskartta, maastosta löytyvä maastomerkki tai nautinta (= häiritsemättä ja keskeytymättä vilpittömässä mielessä tapahtuva tilusten omistajanhallinta), josta on jäänyt jälki maastoon.

pyykki on mahdollista siirtää todellisesta rajapisteestä toiseen paikkaan rajan paikkaa muuttamatta tapauksessa, jos rajamerkki on vaarassa tuhoutua tai siitä on haittaa. Jos rajamerkki on huonokuntoinen tai muutoin puutteellinen eikä rajan oikeasta paikasta ole epäselvyyttä tai riitaa, saadaan rajamerkki korjata rajan paikkaa määräämättä. Rajan paikkaa muuttamatta saadaan rakentaa uusi rajamerkki, jos se on tarpeen rajan paikan osoittamiseksi maastossa. (Kiinteistönmuodostamislaki 1995/554.)

2.3.1 Kiinteistönmäärityksessä laadittava kartta

Jos rajan paikasta on epäselvyyttä, kiinteistönmuodostamisasetuksen 51 § velvoittaa toimitusinsinööriä merkitsemään toimituskarttaan, mihin paikkaan raja on käyty. Jos kiinteistönmäärityksessä on epäselvyyttä rajan oikeasta paikasta tai rasiitteen tai muun kohteen sijainnista, on toimituskarttaan tai tarvittaessa erilliseen liitekarttaan merkittävä:

- 1) sekä hyväksytyt että riitaiset rajamerkit*
- 2) muut seikat, joilla voi olla merkitystä rajan paikan tai rasiitteen tai kohteen sijainnin määräämisessä*
- 3) ne rajan tai muun kohteen eri sijainnit, joita asianosaiset vaativat, tai joita eri määräämisperusteet osoittavat. (Kiinteistönmuodostamisasetus 1996/1189.)*

Kuten KML:n 104 §:n kohdalla todetaan, on rajankäynnistä ja siitä miten se tulee suorittaa määritelty yksiselitteisesti. KML ei aseta rajoituksia sille millaista näyttöä rajan paikasta on pidettävä ensisijaisena, vaan erilaisten näyttöjen todistusvoima on jätetty toimitusmiesten harkintaan.

2.4 Rajankäynti

Mitä tarkoittaa rajankäynti? Rajankäynti on yksi osa kiinteistönmääritystä, jonka Majamaa ja Markkula (2001) ovat määritelleet seuraavasti:

Rajankäynnissä on kysymys rajan paikkaa ja rajamerkkiä koskevan epäselvyyden ratkaisemisesta (KML 101§ 1 kohta). Teknisesti kysymys on kiinteän omaisuuden rajan merkitsemisestä tiettyyn paikkaan maastossa kiinteistön ulottuvuuden teknisiä ilmaisukeinoja käyttäen. Oikeudellisesti kysymys on siitä, että toisella puolella rajaa maa määrätään kuulumaan siihen rekisteriyksikköön, jonka raja on määrättävä, ja toisella puolella lähinnä ko. rajaa oleva maa määrätään kuuluvaksi muuhun kiinteistöön tai rekisteriyksikköön. (Haataja 1949, 614 ja Pietilä 1974, 233.)

Rajankäynnissä on kysymys vain epäselvän rajan paikan määrittämisestä. Toimitukseen ei kuulu sen seikan tutkiminen, kuka on vastuussa maastomerkin katoamisesta tai väärentämisestä¹. Toimitukseen ei luonnollisesti myöskään kuulu oikeudellisesti seuraamusten määrittäminen esimerkiksi siitä, että joku asianosaisista on syyllistynyt toisen omistaman alueen luvattomaan käyttöön² tai maastomerkin väärentämiseen taikka vahingonkorvauksen määrittäminen. Toimituksessa voitaneen kuitenkin lausua ilman että kysymys on toimitusratkaisusta jonkin omaisuusosan sijainnista rajan suhteen, mutta oikeudellisten sanktioiden asettaminen tai vahingonkorvaus ei ole toimitukseen kuuluva vaan yleinen alioikeusasia. (Majamaa & Markkula 2001, 137)

Kiinteistöjen rajoja on käyty jo vuosisatoja ja lakejakin on aikojen saatossa ollut monia, joten tässä kohdin on syytä tarkastella myös kiinteistömuodostamislain edeltäjää eli jakolakia, joka tuli voimaan vuonna 1951. Kiinteistömuodostamislaki tuli voimaan vuonna 1997.

2.4.1 Vanha jakolaki- ja asetus rajankäynnistä

Vanhan jakolain (jatkossa käytetty lyhennettä JL) 28:nnessä luvussa todetaan rajankäynnistä seuraavaa:

218 §. Raja on käytävä, jos maanomistaja, jonka tilukset rajaan koskevat, sitä vaatii tai jos se käy muun johdosta tarpeelliseksi.

---

¹ Kuuluu rikoslain piiriin. RL 33 luku 5 §: Kätkemisrikkomus.

² Kuuluu rikoslain piiriin. RL 28 luku 11 §: Hallinnan loukkaus.

221 §. Raja, joka on aikaisemmin lainvoimaisesti määrätty ja käyty, on käytävä entiseen paikkaansa. Jos rajamerkit tai todettu rajan paikka myönnetään riidattomaksi tai niitä vastaan tehdyt väitteet havaitaan aiheettomaksi, on raja niiden mukaisesti käytävä. Jollei rajamerkkejä ole eikä rajan paikkaa muutoinkaan voida maastossa todeta, on raja määrättävä karttojen ja asiakirjain tai muun selvityksen perusteella ja sen mukaan käytävä. Jos kartat näyttävät eri tavalla, on se kartta ratkaiseva, jonka mukaan raja on viimeksi laillisesti määrätty.

222 §. Jollei rajaa ole aikaisemmin lainvoimaisesti määrätty, on toimitusmiesten otettava selville sen paikkaa koskevat vaatimukset ja niiden perusteet sekä harkittava niiden nojalla ja kaiken asiasta saatavan selvityksen huomioon ottaen, mikä on oleva rajan paikka.

223 §. Jos rajan paikka on epävarma ja asianosaiset edellä säädetyn käsittelyn jälkeen sopivat jostakin saadun selvityksen osoittamasta tai muusta rajan paikasta, on toimitusmiesten harkittava, onko sopimus katsottava oikeaksi ja kohtuulliseksi. Jos he sen sellaiseksi havaitsevat, noudatettakoon sopimusta, mutta muuten päättäkööt toimitusmiehet asiasta. (Linhala 1992, 31.)

Jakoasetuksen 13:nnessä luvussa mainitaan rajankäynnistä ja pyykityksestä seuraavaa:

120 §. Kun rajankäynnissä esiintyy epäselvyyttä rajan oikeasta paikasta, on raja-alueesta laadittavaan karttaan tarkoin ja selvästi merkittävä kaikki sekä hyväksytyt että riittaiset rajamerkit ja muut sellaiset paikat, joilla voi olla merkitystä rajan määrittämisessä. Pöytäkirjassa on mainittava, mitä rajasta ja rajamerkeistä paikalla käy selville sekä mitä kartat, asiakirjat ja muu saatavissa oleva selvitys niistä osoittavat. Karttaan on myös merkittävä ne rajan eri suunnat, joita asianosaiset vaativat tai joita eri määrittämisperusteet osoittavat. Tarpeen vaatiessa on toimitusinsinöörin maanmittauskonttorissa tutkittava, milloin ja miten raja on viimeksi laillisesti määrätty. (Jakoasetus 1952.)

2.4.2 Kiinteistönmuodostamislain ja vanhan jakolain vertailua rajankäyntipauksissa

Vertailu vanhan jakolain ja nykyisen kiinteistönmuodostamislain välillä osoittaa, että aikaisemminkin (siis ennen vuotta 1997) raja on käyty entiseen paikkaan lähes samalla tavalla. Kiinnittäisin kuitenkin huomiota kahteen eroavaisuuteen:

- 1) KML:n mukaan asianosaiset saavat sopia rajan paikan. Vanhassa jakolaissa oli myös mahdollisuus sopia rajan paikka, mutta sillä erotuksella, että toimitusmiesten oli harkittava, onko sopimus katsottava oikeaksi ja kohtuulliseksi. Sanamuoto on hieman muuttunut, mikä saattaa aiheuttaa jonkinlaista tulkinnan mahdollisuutta. Ongelma on kuitenkin hyvin pieni, koska maa- ja metsäoikeus joutuu noudattamaan ratkaisuisaan voimassa olevaa lakia, mutta myös tulkitsemaan aiemmin voimassa olleita lakeja. Suurin osa rajoista on rakennettu ennen KML:n voimaan tuloa.
- 2) Nykyisessä KML:ssä ei aseteta etusijalle sitä millaista näyttöä rajan paikasta olisi pidettävä ensisijaisena, vaan erilaisten näyttöjen todistusvoima on jätetty toimitusmiesten harkintaan. Vanhassa jakolaissa oli seuraavanlainen maininta: ”Jos kartat näyttävät eri tavalla, on se kartta ratkaiseva, jonka mukaan raja on viimeksi laillisesti määrätty.” Tätä tukee myös hallituksen esitys (227/94, 42), jossa mainitaan, että lakiin ei kuitenkaan ehdoteta otettavaksi nykyiseen jakolakiin sisältyviä säännöksiä siitä, millaista näyttöä rajan paikasta on pidettävä ensisijaisena.

Päätöksen täytäntöönpanosta ei säädetä enää erikseen, vaan KML:n 284 §:n yleiset säännökset täytäntöönpanosta ja lainvoimaisuudesta koskevat myös rajaa. Toimitusmiesten kiinteistöjaotusta ja kiinteistön ulottuvuutta koskeva päätös, josta ei ole valitettu, on täytäntöönpanokelpoinen vasta lainvoimaisena. JL:n 227 §:ssä säädettiin aikanaan, että toimitusmiehet voivat tärkeistä syistä määrätä rajan noudatettavaksi valituksista huolimatta siihen saakka kunnes ehkä toisin määrätään. Vastaavia säännöksiä ei ole enää laissa. Toimitus tulee lainvoimaiseksi KML 284 §:n nojalla eikä rekisteröimistä enää odoteta. (Hyvönen 2001, 600.)

Nykyinen kiinteistönmuodostamisasetus ei poikkea vanhasta jakoasetuksesta juuriin. Asetuksen kieli on muuttunut vanhahtavasta modernimmaksi. Lain kielen päivittäminen helpottaa tietenkin lain tulkintaa.

Mielenkiintoisen yksityiskohtana voidaan todeta, että jakoasetusta edeltävän asetuksen¹ mukaan epävarma raja voitiin käydä uudelleen vastoin viimeistä lainvoimaista ratkaisua, jos asianosaiset siitä sopivat. Nykyisen KML:n 104 §:n ja sitä edeltäneen JL:n 221 §:n säännökset ovat tiukempia ja rajoittavat sopimusvapautta ehkä tarpeettoman pitkälle. (Hyvönen 2001, 601.)

2.4.3 Toimituskustannukset rajankäynneistä

Korkeimman oikeuden ennakkopäätöksissä ei ole yhtään toimituskustannuksiin liittyvää tapausta. Tähän opinnäytetyöhän käsittelemistäni oikeustapauksista ainoastaan kaksi koski pelkästään toimituskustannuksien osittamista. KML:n 209 § määrittelee toimituskustannuksista seuraavaa:

Toimituskustannukset jaetaan asianosaisten maksettaviksi heidän toimituksesta saamansa hyödyn mukaan, jollei muualla tässä laissa toisin säädetä tai jolleivät asianosaiset jakamisesta toisin sovi. (Kiinteistönmuodostamislaki 1995/554.)

Tätä lainkohtaa voivat toimitusinsinöörit tai -miehet ja maa-oikeus harkita sen mukaan kuinka paljon kukin asianosainen on rajankäynnistä hyötynyt. Usein asianosaisilla on käsitys, että se joka on rajankäynnin vireille laittanut maksaa kulut. Laissa kuitenkin katsotaan, että toimituskustannukset jaetaan saadun hyödyn mukaan. Rajankäynneissä tämä tarkoittaa pääsääntöisesti sitä että, jos on vain kaksi kiinteistöä, joiden välillä rajaa käydään, niin hyöty on molemminpuolinen. Hyöty muodostuu siitä, että asianosaiset tietävät missä kiinteistön rajat kulkevat, joten hyötyjä on myös osapuoli, joka ei ole rajankäyntiä tilannutkaan. Tämän kyseisen lainkohdan perusteella kuluja maksamaan määrättyt asianosaiset hämmentyvät siitä, että joutuvat maksamaan kuluja, joita he eivät itse ole mielestään aiheuttaneet. Monimutkaisemmaksi asianosaisen kannalta asia käy silloin, jos rajankäynnissä on useita kiinteistöjä. Mielestäni toimitus-

---

¹ Asetus jakolaitoksesta 26.10.1916/82, 164 §

kustannuksien osittelun perusteluissa toimitusinsinöörit voisivat toimituspaikalla enemmän korostaa asianosaisille sitä mitä hyötyä kukin saa ja mihin kustannusten jakaminen perustuu. Tämä menettely selventäisi asianosaiselle tarkemmin sitä mistä hän joutuu maksamaan.

2.5 Maanmittauslaitoksen ohjeistus rajankäynneistä toimitusinsinööreille

Tässä kohdin on myös syytä tarkastella miten Maanmittauslaitos on ohjeistanut toimitusmiehiä rajankäynneistä ja rajanpaikan määrittämisestä. Rajankäynteihin ja rajanpaikan määrittämiseen liittyvä ohjeistus löytyy Maanmittauslaitoksen valtakunnallisesta työohjeesta eli Toimitusmenettelyn käsikirjasta, joka on myös nähtävillä Maanmittauslaitoksen verkkosivuilla¹. Toimitusmenettelyn käsikirja perustuu kiinteistönmuodostamislakiin. Lainsäädännön ja tämän ohjeistuksen avulla voimme varmistua siitä, että maanmittaustoimistojen toimitusinsinöörit ympäri Suomea määrittelevät rajan samalla tavalla ja mahdolliset menettelyvirheet jäävät mahdollisimman pieniksi.

Toimitusmenettelyn käsikirjan mukaan rajan paikan määrittämisen perusteena voi olla tapauksesta riippuen esimerkiksi:

- aikaisemmat lainvoimaiset rajankäyntiasiakirjat ja –kartat
- maastosta löytyvät rajamerkit
- nautinta
- muu lainvoimainen päätös tai asiakirja
- todistajan lausunto
- asianosaisten sopimus (säädetyn rajoituksen)
- kadonneen rajamerkin koordinaatit tai sidemitat
- muu selvitys. (Maanmittauslaitos 2009, 143.)

Nautinta tarkoittaa häiritsemättä ja keskeytymättä vilpittömässä mielessä tapahtuvaa tilusten omistajanhallintaa. Tavallisesti erotetaan määräaikainen nautinta ja ylimuistoinen nautinta. Ylimuistoisella nautinnalla tarkoitetaan tiluksen niin pitkään jatkunutta nautintaa tai nautintaketjua, ettei kukaan enää muista tai toispuheesta tiedä, miten

---

¹ www.maanmittauslaitos.fi

nautinta on saatu. Nautinta saattaa ilmetä selvimmillään esimerkiksi ojana tai aitana taikka heikommin esimerkiksi metsän käsittelynä ja on samalla eräs näyttö rajan paikasta.

Toimitusmiesten on vertaamalla näitä edellä mainittuja näyttöjä muuhun näyttöön ja selvitykseen ja harkittava sille annettava painoarvo. Tällöin saattaa merkitystä olla muun muassa sillä, kuinka vanhoja nautintaa osoittavat merkit ovat, ja soveltuvatko ne ikänsä puolesta edellisen lainvoimaisen rajankäynnin ajankohtaan. Mitä lähempänä nautintaa osoittavien merkkien syntymisen ajankohta on edellisen lainvoimaisen rajankäynnin ajankohtaa, sitä luotettavampana on pidettävä nautinnan antamaa näyttöä. (Maanmittauslaitos 2009, 44.)

Kiinteistönmuodostamislaki ja -asetus eivät aseta mitään rajan paikan määrittämisperustetta ensisijaiseksi, vaan asia jää tapauskohtaisesti harkittavaksi. Aikaisemmin lainvoimaisesti määrätty raja on kuitenkin aina määrättävä entiseen paikkaansa viimeisen lainvoimaisen ratkaisun mukaisesti. Kun toimitus tehdään maanmittaustoimiston ja kunnan kiinteistörekistereihin merkittyjen alueiden rajalla, on aina tutkittava molempien viranomaisten tekemät rajaa koskevat lainvoimaiset toimitukset. (Maanmittauslaitos 2009, 143.)

Huomioitavaa Toimitusmenettelyn käsikirjasta on, että siinä ei ohjeisteta mitenkään tilanteeseen, jossa selvítettävä raja voi olla hyvinkin vanha ja mitattu senaikaisella mittakalustolla (esim. mittanauhalla). Nykyaikaisilla mittausmenetelmillä voidaan saada hyvinkin erilaisia tuloksia, vaikka olisi millaiset sidemitat käytettävissä. Tästä epäkohdasta voi löytyä yksi syy siihen miksi toimituksen asianosaiset eivät tyydy toimitusmiesten ratkaisuihin ja valittavat maa- oikeuteen. On ymmärrettävää, että kaikissa tapauksissa ei ole mahdollista käyttää vanhoja menetelmiä. Mikäli vanhojen mittausmenetelmien käyttö olisi mahdollista, pienentäisi se virhemahdollisuuksia. Lisäksi kiinnitin huomiota nautinnan käyttämisestä rajanpaikan määräämisperusteena. Mielestäni nautinta on melko abstrakti käsite ja siinä piilee virhearvioinnin vaara, joka saattaa aiheuttaa asianosaisissa tyytymättömyyttä ja sitä kautta johtaa valituksen maa- oikeuteen.

2.6 Oikeusministeriön ohjeistus maa oikeuksille

Tuomiovalta Suomessa kuuluu riippumattomille tuomioistuimille, joiden riippumattomuus on turvattu perustuslaissa. Tuomarit nimittää tasavallan presidentti. Oikeusministeriön tehtävänä on toimia oikeuslaitoksen tukijana ja olla näin ollen vastuussa tuomioistuinten ja muiden oikeusviranomaisten toiminnan ylläpidosta ja kehittämisestä.

Tiedustelin Mikkelin maa oikeuden asiantuntijainsinööri Seppo Karpilta ohjeistaako oikeusministeriö maa oikeuksia rajankäynteihin liittyvillä tai muilla maa oikeusasioihin liittyvillä juridisilla ohjeilla. Vastaukseksi sain melko odotetun vastauksen. Maa oikeudet ovat juridisesti itsenäisiä yksiköitä, joten ne toimivat ja tulkitsevat lakia itsenäisesti. Jos niitä johdettaisiin ylhäältäpäin, se horjuttaisi riippumattoman ja puolueettoman oikeusasteen luotettavuutta. Maa oikeuksilla on itsenäinen asema laintulkinnassa. Tuomioon tyytymättömän kansalaisen oikeusturvan takaamiseksi, on hänellä maa oikeuden tuomion jälkeen mahdollisuus hakea valituslupaa korkeimmalta oikeudelta.

Saamaani vastausta tukee hallintolain 1. luvun 2 § soveltamisalasta:

Tässä laissa säädetään hyvän hallinnon perusteista sekä hallintoasiassa noudatettavasta menettelystä.

Tätä lakia sovelletaan valtion viranomaisissa, kunnallisissa viranomaisissa ja itsenäisissä julkisoikeudellisissa laitoksissa sekä eduskunnan virastoissa ja tasavallan presidentin kansliassa (viranomainen).

Tätä lakia sovelletaan valtion liikelaitoksissa, julkisoikeudellisissa yhdistyksissä sekä yksityisissä niiden hoitaessa julkisia hallintotehtäviä. (Hallintolaki 6.6.2003/434.)

ja 4 § soveltamisalan rajauksista:

Tätä lakia ei sovelleta lainkäyttöön, esitutkintaan, poliisitutkintaan eikä ulosottoon. Lakia ei sovelleta myöskään sotilaskäskyihin eikä muihin tehtävän tai muun toimenpiteen suorittamista koskeviin hallinnon sisäisiin määräyksiin.

Tämän lain säännöksiä ei sovelleta ylimpien laillisuusvalvojen harjoittamaan laillisuusvalvontaan, ellei erikseen toisin säädetä.

Käsiteltäessä hallintokanteluasioita muissa kuin 2 momentissa tarkoitetuissa viranomaisissa on noudatettava hyvän hallinnon perusteita sekä turvattava niiden henkilöiden oikeudet, joita asia välittömästi koskee. Kanteluasiassa annettavaan ratkaisuun ja sen tiedoksiantoon sovelletaan tämän lain säännöksiä. (Hallintolaki 6.6.2003/434.)

Suomen kahdeksan eri maa-oikeutta, jotka näin ollen ovat toisistaan riippumattomia tuomioistuimia ja tulkitsevat lakia itsenäisesti, saattavat kuitenkin tulkita rajankäyntitapauksia eri tavalla eri puolella Suomea. Tämän kohdan tutkimiseen on tarkoitus tällä työllä paneutua tarkemmin rajankäyntitapausten avulla.

2.7 Muutoksenhaku kiinteistötoimitukseen

Jos toimitusinsinööri toimituspaikalla on toiminut edellä, kohdassa 2.3 Kiinteistön-määritys, mainitulla tavalla, ja perustelee asianosaisille miten ja miksi toimituksessa on menetelty, moni valitus kiinteistötoimituksesta jäisi tekemättä. Toki asianosaisella on aina mahdollisuus ilmaista tyytymättömyytensä toimitukseen ja valittaa eli hakea muutosta toimitusinsinöörin ratkaisuun maa-oikeudelta.

Muutoksenhaku kiinteistötoimitukseen tapahtuu valittamalla maa-oikeuteen. Toimituksesta voidaan valittaa pääsääntöisesti vasta sen lopettamisen jälkeen, mutta KML antaa mahdollisuuden valittaa toimituksen ollessa vielä kesken KML:ssa tarkemmin sääde-tyissä asioissa, joita on kaikkiaan 13. Näitä ovat mm. oikeus olla asianosaisena toimituksessa, estemuistutuksen hylkäämistä, toimituksen keskeyttämistä, uusjaon suoritamisen edellytyksiä tai uusjakoalueen laajuutta. Rajankäynti ei kuulu niihin. joten en käsittele tätä asiaa sen enempää. (Kiinteistönmuodostamislaki 554/1995. 19:231–232.)

Asian käsittelyyn Maa-oikeudessa sovelletaan määräämisperiaatetta. Sen mukaan maa-oikeus voi ratkaista ainoastaan sellaisen kiinteistötoimitukseen kuuluvan kysymyksen, johon on haettu muutosta, sama koskee myös korkeinta oikeutta. KML:n 236 §:n mukaan muutoksenhakukirjelmässä on mainittava:

- toimitus tai muu päätös, jota muutoksenhaku koskee
- miltä kohdin toimitukseen tai siinä tehtyyn ratkaisuun haetaan muutosta
- mitä muutoksia vaaditaan tehtäväksi
- perusteet, joilla muutosta vaaditaan
- todisteet, jotka aiotaan esittää ja mitä niillä aiotaan näyttää toteen
- oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva vaatimus.

Muutoksenhakukirjelmään on liitettävä ne asiakirjat, joihin muutoksenhakemuksessa vedotaan ja jotka eivät sisälly muutoksenhaun alaisen toimituksen tai päätöksen käsittelyn asiakirjoihin. (Kiinteistönmuodostamislaki 554/1995.)

KML:n 237 §:n mukaan muutoksenhakukirjelmässä on lisäksi mainittava

- maa- ja metsäoikeuden nimi
  - muutoksenhakijan nimi, ammatti ja kotipaikka
  - muutoksenhakijan tai hänen laillisen edustajansa taikka asiamiehensä puhelinnumero sekä postiosoite, johon asiaa koskevat ilmoitukset voidaan lähettää
  - todistajan tai muun kuultavan puhelinnumero sekä postiosoite
  - muutoksenhakukirjelmän laatijan ammatti ja kotipaikka
  - muutoksenhakijan tai, jollei hän ole sitä itse laatinut, sen laatijan allekirjoitus.
- (Kiinteistönmuodostamislaki 554/1995.)

Muutoksenhakukirjelmä rajaa sen mitä maa- ja metsäoikeus käsittelee. Maa- ja metsäoikeus käsittelee ainoastaan sen asian, josta asianosainen on valittanut, vaikka se huomaisi kiinteistötoimituksessa muutakin huomautettavaa. Asianosainen voi luottaa siihen, ettei maa- ja metsäoikeus käsittele toimitusta laajemmalti kuin valituksessa on vaadittu. Jos asianosaisella ei ole riittävää perehtyneisyyttä KML:iin ja sen tulkintaan, kannattaa ottaa avustajaksi siihen perehtynyt asiantuntija. Tällöin vältytään turhilta valituksilta, sekä varmistetaan se, että samassa käsitellyssä tulee huomioiduksi kaikki olennaiset asiat.

2.8 Maaoukeudet

Maaoukeuksien asioita käsittelevät Hämeenlinnan, Kuopion, Mikkelin, Oulun, Rovaniemen, Turun, Vaasan ja Vantaan käräjäoukeudet. Käräjäoukeuksien tuomiopiirit maaoukeusasioissa perustuvat pääsääntöisesti maanmittaustoimistojen toimialuejakoon. Maaoukeudet käsittelevät kiinteistötoimituksista aiheutuvia riitoja ja valituksia. Tällaisia ovat kiinteistönmuodostamislaisissa tarkoitetuista halkomis-, lohkomis- ja rasitetoimituksista sekä lunastuslain ja tielain mukaisista toimituksista tehdyt valitukset. (Oikeuslaitos 2009.) Asianosaiset saavat tiedon oikeasta maaoukeudesta maanmittaustoimituksen yhteydessä annettavasta valitusosoituksesta (Kiinteistönmuodostamislaki 554/1995).

Menettely maaoukeudessa muistuttaa suurelta osin käräjäoukeuden riita-asiain menettelyä. Menettelyssä on kuitenkin erityispiirteitä muun muassa siksi, että maaoukeus on muutoksenhakuinstanssi (sen käsittelemät asiat on jo kerran käsitelty kiinteistötoimituksessa). Tässä suhteessa maaoukeus rinnastuu hovioikeuteen. Erityissäännökset maaoukeudesta ovat kiinteistönmuodostamislain luvuissa 19–22. Muutoin sovelletaan käräjäoukeus- tai hovioikeussäännöstöä sen mukaan, mikä tilanteeseen parhaiten soveltuu. Maaoukeuden tuomiosta ei valiteta hovioikeuteen, vaan korkeimpaan oikeuteen. Käräjäoukeudessa maaoukeusasioita käsittelevää kokoonpanoa nimitetään maaoukeudeksi. Kokoonpanoon kuuluu pääsääntöisesti tuomari, yksi tai kaksi maaoukeusinsinööriä sekä kaksi lautamiestä. (Kiinteistönmuodostamislaki 554/1995.)

2.9 Korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiä rajankäynneistä

Seuraavassa on tiivistelmät korkeimman oikeuden (KKO) ennakkopäätöksistä koskien rajankäyntejä. Tähän valitut ennakkopäätökset ovat satunnaisessa järjestyksessä ja valittu sillä perusteella, että ne sopivat yhteen tutkimusaineiston eli maaoukeuksien (MO) ratkaisujen kanssa. Olen verrannut maaoukeuksien tuomioita näihin ennakkopäätöksiin luvun 4 kohdassa 4.1 Maaoukeuksien tuomioiden vertailua.

KKO 28.8.1980 taltio 1382: Raja oli viimeksi lainvoimaisesti käyty vuonna 1914. Rajalta löydettiin myöhemmin suoritetuissa toimituksissa asetettuja rajamerkkejä, jotka eivät sopineet vuoden 1914 rajaan. Niitä ei otettu huomioon rajan paikkaa määrittäessä.

KKO 5.11.1982 taltio 3642: Kun rajankäyntitoimituksessa entiseltä rajalinjalta löydettyä lohkomistoimituksen yhteydessä maanomistajan toimesta rakennettua rajapyykkiä muistuttavaa numeroimatonta kiveä ei voitu pitää JL 221.2 §:ssä tarkoitettuna rajamerkinä eikä riidanalaisen pyykin paikkaa ollut muutoinkaan todettu maastossa, raja oli käytävä JL 221.3 §:n mukaisesti kartan perusteella.

KKO 4.6.1991 taltio 1913: Raja oli merkitty kartalle 200 metrin päähän maastossa käydystä rajasta. Raja käytiin maastossa olevan rajan paikan mukaan.

KKO 17.11.1992 taltio 4012: Raja oli aikanaan määrätty kahden pyykin välillä suoraksi, mutta sitä ei ollut käyty maastossa. Nautintaraja poikkesi hieman suorasta linjasta. Raja käytiin suoraksi.

KKO 15.12.1992 taltio 4288: Raja käytiin maastossa olevien rajamerkkien mukaan. Yksi poikkeava rajamitta ei voinut olla muun selvityksen rinnalla yksin ratkaiseva.

KKO 30.11.1992 taltio 4111: Raja pyykkien 10, 18 ja 14 välillä oli käyty aikanaan suoraksi. Pyykkiä 18 oli siirretty rajamerkkien siirtämistoimituksessa. Pyykki 18 löytyi rajankäynnissä osittain maasta irti 1,8 metrin etäisyydeltä suorasta rajalinjasta. Sitä ei pidetty riidattomana rajamerkinä, vaan raja käytiin suoraksi.

KKO 15.12.1992 taltio 4289: Asianosaisten välinen nautintaraja oli yhdenmukainen vanhan kauppakirjan määräyksen kanssa. Tätä nautintarajaa oli noudatettava ja lohkomiskarttaan piirrettyä toisenlaista rajasuuntaa pidettiin virheellisenä.

KKO 17.6.1991 taltio 2063: Pyykit oli rakennettu aikanaan yleisessä käytössä olleen tien eteläreunaan, mutta rajaviiva oli merkitty eri toimituksissa eri puolille tietä. Tie oli lakannut yleinen tie tai sitten lakannut yhteinen tie. Raja käytiin pyykeistä huolimatta tien keskiviivan mukaan.

KKO 31.8.1999 taltio 2185: MO ratkaisi rajariidan ja määräsi hävinneen maksamaan oikeudenkäyntikulut. Toimituksen jatkokäsittelyssä vanha pyykki löytyi ja asianosaiset sopivat rajasta sen mukaan. Oikeudenkäyntikuluja koskenut MO:n tuomio purettiin, koska asia oli sopimuksessa kääntynyt hävinneen osapuolen voitoksi.

KKO 4.1.1994 taltio 4: Rajojen paikat määrättiin erilaisen selvityksen yhteistuloksena, jolloin kokonaisuus saatiin tasapuoliseksi. Valittajan yksittäisiin seikkoihin perustuvat vaatimukset eivät johtaneet tulokseen.

KKO 10.5.1994 taltio 1772: Isojaon järjestelyssä vuonna 1884 oli rakennettu rajaviivat d–i, joista vain d löytyi maastossa ja i oli epävarma. MO lausui, ettei voitu pitää varmana eikä edes todennäköisenä, että raja d–i olisi ollut maastossa suora. Raja käytiin d:stä eteenpäin muunlaisen maaston osoituksen mukaan. KKO: Ei muutosta.

KKO 29.1.1996 taltio 296: Rajan paikka määrättiin tontinmittaustoimituksessa kartoista ja asiakirjoista saadun selvityksen perusteella. KKO: Ei valituslupaa.

(Hyvönen 2001. 600–605.)

KKO 1957-II-71 taltio 2311: Kun rajan paikka voitiin havaita maastossa vanhan rajanpaikan ja rajaviittojen perusteella, oli raja käytävä niiden mukaisesti, vaikka siten johdettu raja poikkesi suorasta linjasta, joksi kartta tuon rajan osoitti.

KKO 1961-II-8: Koska lohkottavien tilojen piirirajankäynnissä piirirajat oli käyty maastossa tavattujen pyykkien ja rajamerkkien mukaan, ja hävinneeksi todettujen pyykkien paikat määrätty rajoja laillisesti osoittavien karttojen ja maastossa suoritettujen mittausten perusteella, ja kun toimituksen yhteydessä suoritettussa tilusten mittauksessa oli todettu, että tilojen maarekisteriin merkityt pinta-alat eivät olleet oikeat, vaatimus piirirajojen käymisestä siten, että tiloihin tulisi kuulumaan maarekisterin mukainen määrä tiluksia hylättiin JL 221 §:n nojalla.

KKO 1974-II-88: Isojaon aikuista rantaviivaa pidettiin ratkaisevana harkittaessa kysymystä, miten pitkälle kahden tilan välinen raja ulottui rantaan päin.

(Edilex, Oikeuskäytäntö, Korkein oikeus, Ennakkoratkaisut)

3 TUTKIMUKSEN TOTEUTUS

On tärkeää tietää miten oikeusjärjestys toimii, miten lainsäädäntö toteutuu käytännössä, millaisia vaikutuksia lainsäädäntöuudistuksilla on, miten tuomioistuimet toimivat, millaisia ratkaisuja ne tekevät tai millä tavoin kansalaisen oikeusturva toteutuu käytännössä. Vaikka Suomessa empiirinen tutkimus oikeustieteen piirissä on ollut hyvin vähäistä, on sille tarvetta niin käytännön kuin tieteenkin näkökulmasta. (Ervasti 2004, 9 ja 12.)

Korkea-ahon (2004, 84) mukaan empiirisen oikeustutkimuksen menetelmät voidaan ryhmitellä kahteen:

- 1) Laadulliseen tutkimukseen, joka hankkii parempaa ymmärrystä tutkittavasta juridisen elämän ilmiöstä ja hyväksikäyttää kaikenlaatuisia empiirisiä aineistoja.
- 2) Määrälliseen tutkimukseen, jolla pyritään keräämään todistusaineistoja.

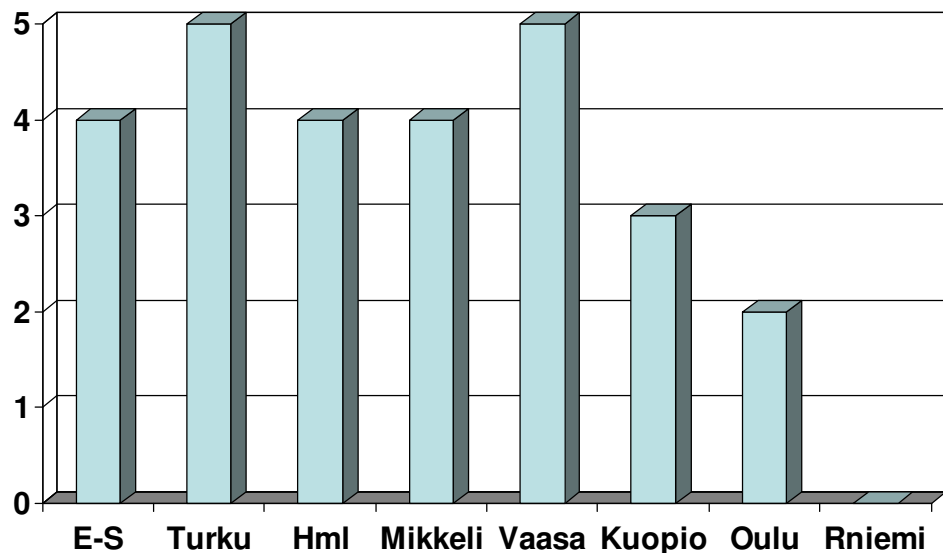
Edellisen perusteella on tämä opinnäytetyö laadullinen tutkimus. Lisäksi Alasuutarin (2007) mukaan laadulliselle tutkimukselle on tyypillistä, että kerättyä tutkimusaineistoa tarkastellaan havaintoina yhdestä ainoasta tai muutamasta tutkimuksen kohteeksi valitusta tapauksesta, jolloin laadullisessa tutkimuksessa on aina tapaustutkimuksen piirteitä.

Laadulliset tutkimukset ovat usein hypoteesittomia, koska niissä pyritään etenemään aineistosta käsin mahdollisimman vähin ennakko-oletuksin. Ennakko-oletuksista ei voi kuitenkaan täysin päästä, ja siksi ne olisi syytä tiedostaa. Silloin niitä voi käyttää tutkimuksessa ääneen lausuttuina esioletuksina. (Eskola & Suoranta 1996, 14.) Työhypoteesini on, että eroja eri maa-oikeuksien tekemisessä rajankäyntiratkaisuissa ei löydy ja, että prosessit ja määritykset ovat samanlaisia kaikissa maa-oikeuksissa.

3.1 Tutkimusaineisto ja -menetelmät

Tutkimuksen empiriaosan aineiston hankin lähettämällä sähköpostilla aineistopyynnön (Liite 1) kaikkiin Suomen kahdeksaan maa-oikeuteen. Pyysin niitä lähettämään minulle

joko sähköpostilla tai postitse noin neljä kappaletta tilatuista rajankäynneistä tehtyjä valituksia ja maa- ja metsätalouden tekemiä ratkaisuja, jotka on tehty nykyisen KML:n aikana eli vuoden 1997 jälkeen. Nykyisen lain aikana tehdyt ratkaisut ovat vertailukelpoisia keskenään. Muita ehtoja en aineistopyynnössä asettanut. Rajasin määrän noin neljään, koska katsoin lopullisen yhteismäärän olevan riittävä otos tutkimuksen luotettavuuden kannalta. Aineisto koostuu 27:sta tuomiosta, jotka olen saanut seitsemästä maa- ja metsätaloudesta postitse ja sähköpostitse. Yksi maa- ja metsätalouden ei lähettänyt lainkaan materiaalia. Saatu aineisto on viranomaisten julkisia asiakirjoja, joten en ole tarvinnut minkäänlaisia lupia tai salassapitosopimuksia niiden esittelemiseen. Lisäaineistona olen käyttänyt aiheeseen liittyvää lainsäädäntöä, alan asiantuntijoiden laatimaa kirjallisuutta ja Maanmittauslaitoksen työohjetta.

Kuva 1. Maa- ja metsätalouksista saapuneet tapaukset; yhteensä 27 kpl

Käsittelimieni tapausten määrästä voin todeta, että kyseessä on harkinnanvarainen näyte kaikkien maa- ja metsätalouksien käsittelemistä rajankäyntitapauksista nykyisen lainsäädännön aikana eli vuosina 1997–2009.

Kappaleessa 3.2. oikeustapauksia analysoidessani ja esitellessäni olen pyrkinyt pääpiirteittäin noudattamaan Joensuun yliopiston (2008) ohjetta oikeustapausanalyysin rakenteesta. Olen pyrkinyt kertomaan lyhyesti tapahtumien kulun ja keskeisen oikeudellisen ongelman eli mistä oikeuden ratkaisussa on kysymys. Lisäksi olen kertonut lyhyesti ratkaisun perustelut ja viitannut lainkohtiin, joihin ratkaisu perustuu. Tutkimuksen tulokset -

osiossa olen arvioinut yleisesti syitä miksi muutosta on haettu maa- oikeudelta, ratkaisujen yhdenmukaisuutta, muutoksenhakijan kokemaa vääryyttä tai vastaavasti saamaa hyötyä. Onko aineisto riittävä ilman Rovaniemen maa- oikeuden tapauksia, sillä edustaahan se maapinta- alaltaan kuitenkin kolmatta osaa Suomea? Maanmittauslaitoksen vuoden 2008 vuositilaston mukaan on Lapin läänissä kiinteistöjen määrä suhteutettuna muiden läänien kiinteistöjen määrään huomattavan pieni¹, joten voin olettaa, että rajankäynti- riitoja esiintyy Lapin läänissä samassa suhteessa vähemmän.

Lisäksi voin todeta, että käsittelemäni aineiston saturaatiopiste² on saavutettu, sillä yhden tai useamman vastaavanlaisen oikeustapauksen käsittely ei olisi tuonut tämän tutkimuksen tulokseen muutosta. Perustelen tätä rajaamieni rajankäyntitapausten yksi- selitteisellä laintulkinnalla. Olen rajannut tämän opinnäytetyöni niin tiukasti, että ai- neiston määrä olisi voinut olla pienempikin, esimerkiksi yksi tapaus jokaisesta maa- oikeudesta.

Taulukossa 1 on esitetty maa- oikeuksista saapuneet tapaukset, joista selviää valituksen syy ja tuomion diaarinumero. Tapaukset ovat maa- oikeuksittain ryhmiteltynä satunnai- sesti. Taulukon 1 järjestys sama kuin kappaleessa 3.2, jossa esittelen oikeustapaukset.

---

¹ Lapin läänissä on kiinteistöjen määrä 5,7 % koko Suomen kiinteistöjen määrästä, kun vertailun vuoksi Länsi-Suomen läänissä on kiinteistöjen määrä 43,2 % koko Suomen kiinteistöjen määrästä (MML vuo- sitilasto 2008).

² kyllästyminen, kyllästys, kyllästyneisyys (tekn. ja kem.), (Suomalaisen kirjallisuuden seura, Nykysuo- men sivistyssanakirja 1993, 366).

Taulukko 1. Maa oikeuksista saapuneet tapaukset; valituksen syy

Maa oikeus	Diaarinumero	Tuomion pvm	Valituksen syy
Oulun maa oikeus	M08/14847	4.6.2009	Rajan paikka
Oulun maa oikeus	08/13110	13.8.2008	Rajan paikka
Hämeenlinnan maa oikeus	M08/2087	1.6.2009	Rajan paikka/toimitus-kustannukset
Hämeenlinnan maa oikeus	M08/2384	25.6.2009	Rajan paikka
Hämeenlinnan maa oikeus	M06/3021	10.5.2007	Toimituskustannukset
Hämeenlinnan maa oikeus	05/2343	29.5.2006	Rajan paikka
Kuopion maa oikeus	M06/3291	29.8.2007	Rajan paikka
Kuopion maa oikeus	M08/4894	29.5.2009	Rajan paikka
Kuopion maa oikeus	M08/7145	15.5.2009	Rajan paikka/ toimitus-kustannukset
Turun maa oikeus	M07/10490	20.8.2008	Rajan paikka
Turun maa oikeus	M08/14081	5.3.2009	Rajan paikka/toimitus-kustannukset
Turun maa oikeus	M07/7686	21.5.2008	Rajan paikka
Turun maa oikeus	M08/11947	7.5.2009	Rajan paikka
Turun maa oikeus	M07/13889	15.10.2008	Rajan paikka
Mikkelin maa oikeus	M04/2281	16.11.2004	Rajan paikka/toimitus-kustannukset
Mikkelin maa oikeus	M04/1369	27.9.2004	Rajan paikka/toimitus-kustannukset
Mikkelin maa oikeus	04/1888	31.5.2005	Rajan paikka
Mikkelin maa oikeus	M07/1885	29.10.2007	Rajan paikka
Vaasan maa oikeus	M06/2090	14.8.2007	Rajan paikka
Vaasan maa oikeus	M07/2330	25.6.2008	Rajan paikka
Vaasan maa oikeus	M07/2413	2.7.2008	Rajan paikka
Vaasan maa oikeus	M08/123	26.9.2008	Rajan paikka/toimitus-kustannukset
Vaasan maa oikeus	M06/1923	27.8.2007	Rajan paikka
Etelä-Suomen maa oikeus	98/062	25.5.2000	Rajan paikka
Etelä-Suomen maa oikeus	99/068	17.8.2000	Rajan paikka
Etelä-Suomen maa oikeus	99/027	10.5.2000	Rajan paikka
Etelä-Suomen maa oikeus	99/036	23.3.2000	Toimituskustannukset

3.2 Tapausten esittely ja käsittely

Jokaisesta maa oikeuksilta saadusta ratkaisusta on tehty tiivistelmä, jossa on esitetty tapauksen kannalta oleelliset kohdat eli toimituskäsittely, hakijan vaatimus, vastaajan vastaus mikäli sellainen on ja maa oikeuden perustelut ja ratkaisu. Tämä esitys-

tapa on työn arvioinnin kannalta tärkeää, jotta tapaukset olisivat muidenkin arvioitavaissa. Tapauksissa on maa- ja metsätalouden oikeusministeriön lyhennettä MO. Tapauskuvauksissa mahdollisesti mainitut aikaisempien tapausten diaarinumerot ja henkilönimet on poistettu. Tuomioistuimen ratkaisuun viittaava lainkohta on merkitty päätöksen loppuun kursiivilla. KML:n 238 §:n 1 momenttiin ei ole viitattu päätöksen lopussa, koska siinä kerrotaan muutoksenhausta korkeimpaan oikeuteen. Tapaukset 1–27 ovat samassa järjestyksessä kuin edellä esitetyssä Taulukossa 1 sivulla 22 ja ne lueteltu myös sisällysluettelossa, jotta kukin tapaus on helpompi hakea itse työstä.

3.2.1 Tapaus 1	Oulun MO	Dnro M08/14847
<p>Hakija oli hakenut rajankäyntiä maanmittaustoimistolta yhden kadonneen pyykin osalta. Vanhalla toimituskartalla riidanalainen raja oli pyykki välillä 3–4, jonka rajamitta oli aiemman lainvoimaisen toimituskartan mukaan 112 m. Kadonnut pyykki on numero 4. Toimitusinsinööri on käynyt rajan aiemman lainvoimaisen toimituskartan perusteella entiseen paikkaan ja rakentanut siihen uuden pyykin numero 16. <i>KML 101 § ja 104 §.</i></p>		
<p>Hakijan valitus: Raja ole vieläkin oikealla paikalla ja vaaditaan pyykin 4 siirtämistä oikeaan paikkaan. Raja on siirtynyt 8–10 m hänen kiinteistönsä suuntaan. Valituksen tueksi ei ole esitetty muuta selvitystä kuin oikeudelle jätetty peruskartta.</p>		
<p>Maa- ja metsätalouden oikeusministeriön ratkaisu: Esitetyllä peruskartalla ei voida osoittaa toimituksen perusteella laadittua toimituskarttaa vääräksi. Edellä lausutulla perusteella hakijan valitus hylätään. <i>KML 104 §.</i></p>		

3.2.2 Tapaus 2	Oulun MO	Dnro 08/13110
<p>Toimituskäsittely: Hakija oli hakenut rajankäyntiä. Hakemuksen Lisätietoja-kohdassa hakija ilmoitti seuraavaa: ” Pyykit väärässä paikassa. 51 siirretty. Kuka?”. Toimitusinsinöörin kysyessä mitä hakija tarkoitti, hakija vaati että raja pyykkivälillä 51–91–36 tulee käydä uudestaan, koska ne eivät olleet paikoillaan siinä mihin ne on rakennettu 13.12.2005 rekisteröidyssä lohkomistoimituksessa.</p> <p>Toisen kiinteistön omistaja vaati samassa toimituksessa että epäselvä raja pyykkivälillä 29–26 tulee käydä.</p> <p>Maastotöiden yhteydessä on havaittu ja esitetty seuraavaa: Pyykit 29 ja 26 löytyivät maastosta paikoiltaan. Tosin rajalinja oli kasvanut umpeen kyseisten pyykkien välillä. Viimeinen lainvoiman saanut rajankäynti kyseisellä pyykkivälillä on suoritettu 17.5.1909 (halkomistoimitus). Nautinta poikkesi peltojen osalta kyseisellä pyykkivälillä suoralta rajalinjalta. Hakijan väittämä pyykki 51 osoittautui toimitusinsinöörin mittauksissa olevan 3,4 m eri paikassa kuin viimeksi lainvoiman saaneen toimituksen osoittamat koordinaatit (lohkomistoimitus rek. vuonna 2005). Oli perusteltua siirtää pyykki 51 oikealle paikalleen. Samalla kun toimitusinsinööri suoritti mittauksia toisaalla, hakija oli rautakangella irrottanut pyykin 36. Pyykki 91, joka oli maastossa 0,7 m eri paikassa kuin viimeksi lainvoiman saaneen toimituksen osoittamat koordinaatit, pidettiin paikallaan. Pyykki 36, joka oli maastossa 0,8 m eri paikassa</p>		

kuin viimeksi lainvoiman saaneen toimituksen osoittamat koordinaatit, rakennettiin entiseen paikkaan. Lisäksi toimitusmiehet päättivät siirtää muutamaa välijapyykkiä epäselvyyden välttämiseksi. Toimitusmiehet olivat päättäneet, että toimitusmaksu veloitetaan rajapituuksien suhteessa asianosaisten kiinteistöjen välillä.

Hakijan valitus:

Rajankäyntitoimitus pyykkivälillä 26–29 lähinnä pyykkien 18 ja 92 osalta kumotaan. Jos pyykit jäisivät nykyisille paikoilleen, siirrosta aiheutuneet kustannukset tulee jättää Maanmittauslaitoksen vahingoksi pyykkien 36, 92 ja 18 osalta. Hakijan mielestä raja menee 4–5 m väärässä kohdassa. Siirron kustannukset KML 212,2 §:n mukaisesti. Myös pyykkien 51–91–36 kohdalla hakija katsoo olleen teknisen korjauksen, joten hakija vaatii myös niitten kohdalta kustannusten kuuluvan rekisterinpitäjälle.

Ensimmäisen asianosaisen vastaus:

Vastustaa hakijan rajankäyntitoimitusta. Perusteena, koska pyykit 26–29 olivat rajankäyntitoimituksessa ryhdikkäästi paikoillaan.

Toisen asianosaisen vastaus:

Asianosainen hyväksyy toimitusinsinöörin tekemät ratkaisut, mutta vastustaa hakijan vaatimuksia. Kustannukset asianosainen jättää maa- ja kiinteistötoimituksen ratkaistavaksi.

Maa- ja kiinteistötoimituksen ratkaisu:

Toimituksessa on käyty rajaa pyykiltä 36, jonka hakija oli itse irrotanut, pyykille 91 ja edelleen pyykille 50, jonka sijainnista on ollut epäselvyyttä. Tässä suhteessa rajankäynti on ollut tarpeellinen, eikä kustannuksia siltä osin voida asettaa Maanmittauslaitoksen vastattaviksi. Toimituksessa on käyty rajaa myös pyykkivälillä 29–26. MO huomauttaa, että asianosaisten kustannusten kannalta ei ole sanottavaa eroa, olisiko rajankäynti toimitettu lohkomistoimituksen yhteydessä vai nyt erillisenä toimenpiteenä. Näin ollen asianosaisille ei ole tämänkään johdosta aiheutunut ylimääräisiä kuluja, vaikka pyykit 92 ja 18 on siirretty tarkasti rajalinjalle, koska ne toimivat myös rajaviittoina, jotka olisi tullut joka tapauksessa rakentaa.

Valitus hylätään, joten rajankäyntitoimitus jää voimaan myös valitetuilta osin. Lisäksi hakija veloitetaan oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 1 ja 16 § momentin nojalla korvaamaan muitten asianosaisten oikeudenkäyntikulut. KML 104§.

3.2.3 Tapaus 3

Hämeenlinnan MO

Dnro M08/2087

Toimituskäsittely:

Hakijan haki rajankäyntiä pyykkien 86, 88, 89 ja 90 tarkistamiseksi. Toimitusinsinööri kertoi, että kaikki pyykit löytyivät, mutta pyykki 89 löytyi ojan pohjalta ojarummun kyljestä pystyssä. Pyykin 89 paikkaa osoittamaan rakennettiin uusi putkipyykki nro 92 2 m päähän rajapiste 89:stä pyykin 90 suuntaan. Pyykin 88 paikka oli ristiriidassa nautinnan eli pelto-ojien ja toimituskartan rajamittojen kanssa. Rajamitta pyykistä 87 piti hyvin paikkansa. Rajamitta pyykistä 89 pyykille 88 oli maastossa 12,3 m pidempi kuin vanhalla kartalla. Koska toimituskartan rajamitat poikkesivat usean pyykin välillä, päätti toimitusinsinööri pitää maastossa olevia pyykejä ja nautintaa luotettavampana rajankäynnin perusteena. Pyykki 88 kunnostettiin laittamalla vanhan kiven tilalle metsäputkipyykki 92. Toimitusinsinööri päätti, että toimituskustannukset jakavat kiinteistöt puoliksi.

Hakijan vaatimukset:

Pyykin paikka 88 tulee määrätä vanhan toimituskartan perusteella. Vastapuolen kiinteistön tulee velvoittaa korvaamaan koko kiinteistötoimitusmaksu, sekä oikeudenkäyntikulut.

Vastaajan vastaus:

Valitusta vastustetaan.

Maa- oikeuden ratkaisu:

1920–1930 luvuilla rajamittojen tarkkuus ole ollut lähelläkään nykyistä mittaustarkkuutta ja, että eri toimitusinsinöörien tekemien toimitusten välillä on ollut huomattavia eroja. Karttoihin merkityille rajamitoille ei voi tällaisissa tilanteissa antaa ratkaisevaa merkitystä. Katselmuksen perusteella ei ole syytä muuttaa toimitusinsinöörin ratkaisua. Tällöin ei ole myöskään syytä muuttaa ratkaisua toimituskustannuksien osalta. Kun valitus hylätään, niin myös vastaajaa kohdistamat oikeudenkäyntikuluvaatimus hylätään. *KML 101 § 1/1, 104 § 1momentti ja 209 § 1momentti.*

3.2.4 Tapaus 4**Hämeenlinnan MO****Dnro M08/2384****Toimituskäsittely:**

Toimitusinsinöörin mukaan pyykki 12 ja 13 löytyivät kiistattomasti paikoiltaan. Pyykki 11 löytyi paikoiltaan 20 cm maan alle hautautuneena. Pyykin 4 sijaintia määritettiin löytyneestä pyykistä 11 otetulla sidemitalla ja mitan todettiin tulevan juuri talousrakennuksen ulkolaudoituksen kulmaan (rakennettu edellisen rajankäynnin jälkeen, pyykki 4 kiistanalainen). Rakennuksen kulmasta mitaten rajamitta löydetylle pyykille 87 tulee pitemmäksi kuin vanhassa rajankäynnissä. Vanhan sidemitan pyykistä 11 (52,20 m) perusteella tehtiin korvaava pyykki nro 46 uuden rakennuksen nurkalle. Todettiin, että rajalla 46 (4) (14)–87 (13) on talousrakennus, jonka takaseinä ei ole rajasuuntainen vaan leikkaa rajan yli. Samoin rakennuksen kulmasta tielle päin rakennettu aita on myös toisen kiinteistön puolella. Toimituskustannukset jaetaan puoliksi kiinteistöjen kesken.

Hakijan vaatimukset:

Vaaditaan uuden rajapyykkin 46 sijainnin tarkistamista ja korjausta. Sitä on siirrettävä vähintään 17 cm ja enintään 170 cm etelään kohti pyykkiä 2. Perusteina toimituksen jälkeen suoritettavat tarkistusmittaukset, jotka eroavat toimitetusta rajankäynnistä sekä edellisestä rajankäyntitoimituksesta.

Vastaajan vastaus:

Valitusta vastustetaan ehdottomasti kaikilta osin.

Toimitusinsinöörin lausunto:

Aikaisemman rajankäynnin mittausten menetelmänä on ollut 50 m mittanauha mäessä sitä porrastamalla. Mittaustarkkuus on parhaimmillaankin 0,10–0,20 m luokkaa. Nykyiset paremmat mittausten menetelmät tuovat aina eroja vanhoihin mittoihin. Päätöksen tekeminen valittajan vaatimuksen mukaisesti yksin sidemitan perusteella pyykistä 2 olisi ollut virheellinen tulkinta rajamerkin paikasta.

Maa- oikeuden ratkaisu:

KML:n 101 § 1momentin mukaan raja on käytävä entiseen paikkaan viimeisen lainvoimaisen ratkaisun mukaisesti. Viimeinen lainvoimainen rajankäynti suoritettu 1993, jonka mukaan pitää raja käydä. Katselmuksessa on todettu, että kiistanalainen pyykki 46 (4) on mahdollisesti siirtynyt rakennustöiden yhteydessä, joten sidemittoihin ei tässä tapauksessa ole luottamista. *KML:n 291 §* mukaan Maanmittauslaitoksen keskushallinto antaa määräykset mittaustarkkuuksista kiinteistönmuodostamistoimituksissa (annettu viimeksi 31.5.2005). Kyseinen toimitus tulee suorittaa mittaustarkkuusluokassa 3. Tälle on annettu oma laskentakaava, jonka tuloksena kyseisen mittauksen tarkkuus saa poiketa enintään 0,54 m. Rajankäyntitoimituksessa uusi pyykki 46 on rakennettu hyvin mittaustarkkuuden rajoissa. MO toteaa myös, ettei uuden rakennuksen paikka osoita virallista rajan paikkaa, joten hakijan valitus hylätään. *KML 104 § 1 momentti ja 291 §.*

3.2.5 Tapaus 5	Hämeenlinnan MO	Dnro M06/3021
<p>Toimituskäsittely: Asianosainen haki rajankäyntiä rajalle, josta oli ollut pitemmän aikaa erimielisyyttä. Rajan toisella puolella oltiin sitä mieltä, ettei rajan paikasta ole epäselvyyttä. Rajalta löytyivät sitä määräävät pyykki 52, 64 ja 11. Raja-aukkoa ei juurikaan näkynyt. Asianosainen, joka oli sitä mieltä, ettei rajanpaikasta ollut erimielisyyttä, oli omatoimisesti ryhtynyt rajan avaamiseen kysyen toki rajankäynnin hakijaa myös rajan avaamiseen. Aukaisu ei ollut pysynyt rajalinjalla 400 m pyykistä 52. Se oli mennyt useita metrejä naapurin puolelle. Toimitusinsinööri päätti suorittaa rajankäynnin. Toimitusinsinööri lausui, ettei naapurussuhdelain 15 §:n mukainen rajan avaaminen ole mahdollista. Raja käytiin löydettyjen rajaviittojen mukaan. Toimituskustannusten osittelusta, jotka olivat 2760 euroa, rajaa jo aukaissut asianosainen vaati, että hänen osuus kustannuksista olisi 500 euroa. Toinen asianosainen ei hyväksynyt tätä, joten toimitusinsinööri päätti jaosta, että rajankäyntiä hakenut maksaa 60 % ja toinen 40 %.</p>		
<p>Hakijan valitus: Hakija piti kiinni 500 euron vaatimuksesta. Perusteluina hänen mielestään raja oli riidaton. Hakija hyötyi vain rajankäynnin lounaispään avaamisesta. Rajankäyntiä hakenut asianosainen saa hakea rajankäyntiä, mutta jos rajankäynti on aiheeton, hakija maksaa lain mukaan toimituskustannukset.</p>		
<p>Vastaajan vastaus: Valitus on hylättävä, koska heille oli syntyneet huonot välit jo aiemmin rajanpaikkaa selvitellessään. Hän katsoi, että on parempi, että ulkopuolinen avaa rajan. Lisäksi valittaja oli avannut omatoimisesti rajaa, kuitenkin väärään suuntaan. Vastaaja katsoo, että nyt molemmat on hyötynyt rajankäynnistä.</p>		
<p>Maa- oikeuden ratkaisu: Rajankäynnin toimituskustannukset on jaettava sen kohteena olevien kiinteistön omistajien maksettavaksi niiden toimituksen kautta saamien hyödyn mukaan. MO pitää uskottavana valittajan kertomusta siitä, että he yhdessä olisivat pystyneet avaamaan lopun rajasta. Koska vastaaja ei ollut pyynnöstä huolimatta suostunut katsomaan rajamerkkejä on tämä katsottava valittajan hyödyksi. MO harkitsee oikeaksi määrätä valittajan osuudeksi 30 % ja vastaajan osuudeksi 70 %. Koska valittaja on voittanut jutun vain osaksi, oikeudenkäyntikulut hän saa pitää omanaan. <i>KML 209 § 1 momentti ja OK 21 luku 3 §.</i></p>		

3.2.6 Tapaus 6	Hämeenlinnan MO	Dnro 05/2343
<p>Toimituskäsittely: Palsta, joka oli liitetty isojaossa taloon nro 7. Sen rajat oli käyty silloin. Kyseisten tilojen väliraja 22–23 on muodostunut vuonna 1930 rekisteröidyssä halkomisessa. Pyykki 22 ja 23 löytyivät. Pyykin 23 paikalle rakennettiin pulttipyykki 52. Rajamitta täsmäsi 1930-luvulla tehtyyn halkomiskarttaan. Pyykin 493 kohdalla oli selvä viisikivinen asetelma, mutta napakivestä ei löytynyt numeroa. Tilalle rakennettiin metsäpyykki 22. Koillisrajan mitta on sama kuin vuoden 1930 halkomiskartalla. Rajapisteen 494 paikalta löytyi muutamia kiviä kasassa. Missään kivistä ei löytynyt hakkauksen jälkiä. Toimitusinsinööri katsoi kivikasan keskuksen rajapisteen paikaksi, johon rakennettiin metsäpyykki 79. Isojaon aikaista pyykkiä 491 ei löytynyt. Sen paikka määrättiin jo löytyneitten pyykkien suunnan ja isojaon rajamitan avulla. Paikalle rakennettiin metsäpyykki 24. Myöskään pyykkiä 492 ei löytynyt. Senkin paikka määrättiin aiemmin löytyneitten pyykkien suunnalla ja isojaon aikaisella rajamitalla. Paikalle rakennettiin pyykki 23. Toinen asianosaisista ei hyväksynyt pyykkien 493 ja 494 paikkoja. Tarkkaa paikkaa hän ei tiennyt, vaan perusti väitteensä vanhojen ihmisten kertomaan ja 1950-luvun peruskarttamerkintöihin. Hän ei hyväksynyt myöskään välirajapyykkiä 52. Toi-</p>		

<p>mitusinsinööri päätti, että näin käydyt rajat vastaavat rajarungon ja rajakulmien osalta isojaon karttaa. Luoteiset rajapisteet 491 ja 492 on määrätty niin hyvin kuin ne voidaan käytettävissä olevan kartta-aineiston mukaan määrätä. 23–22 ja 22–493 tukevat rajankäynnin oikeellisuutta, sillä ne ovat samat kuin vuoden 1930 halkomisessa.</p>
<p>Hakijan valitus:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Rajapisteen 493 paikka on määrättävä toimituksessa rakennetusta pyykistä 22 noin 100 m itäkaakkoon olevaan suureen kiveen. 2. Rajapisteen 494 paikka on määrättävä toimituksesta rakennetusta pyykistä 79 noin 100 m etelään olevaan suureen kiveen. 3. Vastaja on velvoitettava korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut.
<p>Vastajan vastaus: Vastustaa valitusta ja valittajan perusteluita.</p>
<p>Toimitusinsinöörin lausunto: Ei ole mahdollista, että valittajan osoittamat kivet olisivat rajamerkkejä. Niissä ei ole ihmisen tekemiä merkkejä. Peruskartalla ei ole näyttövoimaa asiassa. Ei ole ilmennyt sellaista, että tehty rajankäynti olisi virheellinen.</p>
<p>Maa-oikeuden ratkaisu: MO on pitänyt paikalla katselmuksen ja pitää sen perusteella toimitusinsinöörin tekemiä päätöksiä oikeina ja hylkää valittajan vaatimuksen kaikilta osin. <i>KML 104 §</i></p>

3.2.7 Tapaus 7	Kuopion MO	Dnro M06/3291
<p>Käsittely toimituksessa: Toimitusinsinööri on todennut, että kyseinen raja on viimeksi käyty isojaossa pyykkivälillä 18–15. Mainitut pyykkit ovat olleet nelikulmaisia pyykkejä. Ne ovat kuitenkin hävinneet. Toimitusinsinööri on todennut, että eri aikoina rajalle on rakennettu nelikulmainen pyykki nro 167, yksikivinen pyykki nro 1, viisikivinen pyykki nro 10, yksikiviset (”ratakiskopyykki”) pyykkit nrot 327 ja 328 rautatiealueen rajalle sekä tiealuepaalu 247. Maastokatselmuksessa löytyi Pitkä-Tiitta-järven pohjoisrannalta kivikasaa, jota oli kaiveltu. Kivikasaa ei todettu pyykiksi. Toimitusinsinööri kävi rajan rajalla samalla linjalle olleiden vanhojen pyykkien nrot 10–167–1 mukaan. Näin käyty rajalinja sivuaa rajapyykkit nrot 327 ja 328 siten, että pyykkit jäävät edellä mainituista pyykeistä rantaan päin katsottuna oikealle. Rajaa on käyty pyykkivälillä 59–55 22,8 m ja pyykkivälillä 47–72 230,5 m. Rajankäynnissä rakennettiin uudet pyykkit nrot 47, 55, 59 ja 72 putki-pyykkeiksi.</p>		
<p>Hakijan valitus: Toimitusratkaisu on kumottava ja raja on käytävä entiseen paikkaansa, koska kartan mukaan rajalla on ollut pyykkit a, b ja c. Samalta, isojaon aikaiselta, rajalta löytyy lammen toisesta päästä kaksi rauniopyykkiä, joilla ei ole numeroita. Kartan mukaisen rajan paikalla on kolmas rauniopyykki – ilmeisesti pyykki c. Tämä on samanlainen kuin lammen toisesta päästä löytyvät numeroimattomat pyykkit.</p>		
<p>Vastajan vastaus: Valitus on hylättävä. Valituksessa mainittu kiviraunio ei ole oletettu pyykki, koska siitä ei löydy minkäänlaista numeroa.</p>		
<p>Maa-oikeuden perustelut: MO on suorittanut paikalla katselmuksen, jonka perusteella on erittäin todennäköistä, että kiviraunio on ollut pyykki numero 15. Raunio on rakenteeltaan samankaltainen kuin lammen eteläpäästä löydetty pyykki numero 14. Kiviraunio sijaitsee samalla tavoin lähellä vesijätön rajaa kuin pyykki 14. Kiviraunion sijainti suhteessa lampeen ja vesijättöön on muun muassa 14.11.1914 maarekisteriin merkityn tilalla Tiitanvaara tapahtuneen halkomisen tiluskartan mukainen. Juho Muikun kertomus ja aikaisempien karttojen rajamitat tukevat myös rajan sijaitsemista kivirauniossa.</p>		

Maaoikeuden ratkaisu:

MO kumoo suoritetun kiinteistön määrityksen (rajankäynti) ja palauttaa toimituksen Pohjois-Karjalan maanmittaustoimistoon uudelleen käsiteltäväksi. Uudessa käsittelyssä tulee raja käydä suorana pyykistä 167 Pitkä-Tiitta lammen päässä sijaitsevaan kivi-raunioon ottaen kuitenkin huomioon maastosta mahdollisesti löytyvät rajaviivat ja menetellä muutoinkin lain mukaan. *KML 104 §.*

3.2.8 Tapaus 8	Kuopion MO	Dnro M 08/4894
<p>Käsittely toimituksessa: Vanhoja maakivipyykkeitä 7 ja 8 ei toimituksessa löydetty, vaikka niitä oli etsitty muun muassa kalliota harjaamalla laajalta alueelta. Asianosainen oli muistellut, että länsirannalla pyykin hakkaus oli ollut sileällä kalliolla vähän matkan päässä rannasta. Sileän kallion oletetun pyykin 8 ja oletetun pyykin 7 muodostaman linjan eteläpuolelle oli jäänyt noin 2 550 m² suuruinen alue, mikä oli mittaustarkkuuden puitteissa vastannut alkuperäistä mittausta (0,25 ha). Toimitusinsinööri oli päättänyt käydä muun ohessa Kuusiniemen ja Laajalahden tilojen välisen rajan ja rakentaa asianosaisten sopimalla tavalla uudet pyykkit 27 (maaperäkivipyykki) ja 65 (putkipyykki) toimituskartan osoittamalla tavalla. Lisäksi rajalinja oli avattu maastoon. Toimitusinsinööri oli lopettanut toimituksen. Myöhemmin toimitusinsinööri oli ottanut toimituksen uuteen käsittelyyn todettuaan, että hän oli ilmoittanut toimituskokouksessa virheellisen pinta-alan Laajalahden tilaa vastaan käydyin rajan eteläpuolelle jääneelle alueelle. Kuusiniemen tilan eteläpuolella oleva luotomainen alue, jonka pinta-ala oli 267 m², ei ollut sisällynyt hänen ilmoittamaansa pinta-alaan silloin, kun asianosaiset olivat sopineet rajan paikasta. Toimitusinsinööri oli todennut, että lohkomisen TN:o 68708 toimituskartasta ei ilmennyt käytettyä mittausten menetelmää. Kartan sidemitat olivat epämääräisiä. Pyykki 6 oli piirretty rantaan, vaikka se todellisuudessa oli kaukana rannasta. Rantaviiva oli piirretty säännölliseksi eikä luotomaista aluetta oltu siihen merkitty. Aikaisemmillaan toimituskartoilla ei ollut viitteitä siitä, oliko luotomaista niemenkärkeä luettu tilaan.</p>		
<p>Hakijan valitus: Toimitusratkaisua on muutettava siten, että Kuusiniemen tilan rajat määritetään niin, että tilan pohjoisraja kulkee 4–5 m etäisyydellä saunarakennuksesta, muilta rajoiltaan tila rajoittuu Juurusveteen ja tilan pinta-alaksi tulee 2 500 m². Jos pohjoisrajaa ei muuteta, luotomainen alue niemen kärjessä on määrättävä kuulumaan Laajalahden tilaan. Vastaaja on velvoitettava maksamaan hakijan oikeudenkäyntikulut maa- ja metsäoikeudessa laillisine korkoineen.</p>		
<p>Vastaajan vastaus: Valitus on hylättävä. Hakija on velvoitettava korvaamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut maa- ja metsäoikeudessa laillisine korkoineen.</p>		
<p>Maa- ja metsäoikeuden perustelut: MO on suorittanut katselmuksen ja todennut seuraavaa: Kun vanhoja rajamerkkejä ei ole maastosta löytynyt, on raja määrättävä kartan, maastosta löydettyjen nautintamerkkien, asianosaisten kertomusten ja muun selvityksen perusteella. Asianosaiset olivat ensimmäisessä toimituskokouksessa paremman selvityksen puuttuessa sopineet rajan paikasta. Sovittu rajan paikka ei ole ristiriidassa rajan paikasta saadun selvityksen kanssa. Hakijan kertomusta rajan paikasta eivät tue muut selvitykset. MO katsoo, että Kuusiniemen ja Laajalahden tilojen välinen raja on käyty entiseen paikkaansa.</p>		
<p>Maa- ja metsäoikeuden ratkaisu: MO hylkää valituksen. Toimitus jää siis pysyväksi. Hakija on hävinnyt jutun. Tällä perusteella hakija on velvollinen korvaamaan kaikki vastapuolensa tarpeellisista toimenpiteistä johtuvat kohtuulliset oikeudenkäyntikulut. <i>KML 104 §.</i></p>		

3.2.9 Tapaus 9	Kuopion MO	Dnro M 08/7145
<p>Käsittely toimituksessa: Toimitusinsinööri oli todennut rajamerkin 237 kadonneeksi ja rajamerkin 153 kaatuneeksi. Toimitusmiehet olivat katsoneet, että rajankäynti oli tarpeellinen, koska rajamerkit olivat kadonneet ja raja siten epäselvä sekä päättäneet suorittaa toimituksen. Toimitusmiehet olivat lisäksi päättäneet, että toimitusmenot ositellaan kiinteistönmuodostamislain 209 § perusteella asianosaisten toimituksesta saaman hyödyn mukaan siten, että tila Pirttiniemi vastaa 50 %:sta toimituskustannuksista ja tilat Kukkosärkkä ja Särkilahti vastaavat 25 %:sta kumpikin.</p>		
<p>Hakijan valitus: Toimitusmiesten rajankäyntipäätös on kumottava ja toimitus on palautettava uudelleen käsiteltäväksi. Putkipyykki 42 on siirrettävä 0,3 m luoteeseen tai se on kokonaan poistettava. Rajankäynnin toimituskustannukset on määrättävä kokonaan hakijan maksettavaksi. Toimituksen uusi käsittely on tehtävä siten, ettei siitä aiheudu kustannuksia muille kiinteistöille.</p>		
<p>Vastaaajan vastaus: Valitus on hylättävä. Valittajat on veloitettava korvaamaan vastaaajan oikeudenkäyntikulut ja asianosaiskulut maaoikeudessa laillisine korkoineen. Toimitus on ollut aiheellinen ja se on oikein suoritettu. Perusteita toimituksen kumoamiselle ei ole. Toimituskustannukset on ositeltu lain mukaisesti asianosaisten maksettavaksi heidän toimituksesta saamansa hyödyn perusteella.</p>		
<p>Maaoikeuden perustelut: MO on suorittanut katselmuksen ja todennut seuraavaa. Uusi pyykki 42 on 30 cm sivussa pyykkien 153 ja 154 väliseltä linjalta. Toimitusmiehet ovat suorittaneet toimituskustannusten osittelun harkintavaltansa puitteissa lain mukaisesti.</p>		
<p>Maaoikeuden ratkaisu: MO määrää toimitusta uuteen käsittelyyn palauttamatta, että raja 43–42 on käytävä pyykkien 43 ja 154 välisen linjan mukaisesti siten, että pyykki 42 on rakennettava 30 cm toimituksessa rakennetusta pyykistä 42 rautatiealueen pyykkiin 235 päin. Muilta osin toimitus jää pysyväksi. Toimitusinsinöörin on siirrettävä pyykki 42 tässä tuomiossa määrättyllä tavalla sekä tehtävä tästä tuomiosta johtuvat muutokset toimituksen asiakirjoihin ja karttaan. Asianosaiset saavat oikeudenkäymiskaaren <i>21 luvun 3 § 1 momentin</i> nojalla pitää heille aiheutuneet oikeudenkäyntikulut vahinkonaan. <i>KML 101 § 1 momentti, KML 104 § 1 momentti ja KML 209 § 1 momentti.</i></p>		

3.2.10 Tapaus 10	Turun MO	Dnro M07/10490
<p>Käsittely toimituksessa: 1. Toimitusinsinööri on selostanut yhteisen alueen käyttömahdollisuuksia sekä alueen rajoja koskevia arkistotutkimuksia. Kysymyksessä oleva alue on erotettu tilojen 1:18–1:32 yhteiseksi pyykinpesu- ja vedenotto paikaksi 28.2.1923 rekisteröidyssä lohkomisessa, ark.nro 15:4. Toimitusasiakirjojen mukaan alueen pinta-ala on 0,050 ha. 2. Toimituskartalle ei ole eikä myöskään edellä mainitun toimituksen jälkeen samalla alueella tehtyihin toimituskarttoihin ole merkitty yhteistä aluetta rajoittavien pyykkien 54–57 välisiä rajamittoja. Maastotöissä on löydetty ainoastaan maaperäkivi-pyykki 55. Toimitusinsinööri on päättänyt käydä yhteisen alueen 878:1 ja Lahden tilan 1:189 väliset rajat toimituskartan osoittamalla tavalla eli rakentamalla uudet metsäputkipyykit 50, 31 ja 53. Rajankäynti on tehty digitoimalla kadonneiden rajapyykkien paikat vanhalta toimituskartalta sekä vertaamalla sitä maastossa löydettyyn pyykkiin 55 sekä yhteisen alueen pinta-alaan. Lisäksi rannassa on arvioitu, missä yhteisen alueen rajat olisivat voineet maastomuotojen pohjalta sijaita.</p>		

<p>Hakijoiden valitus: Muutoksenhakijat katsovat, että rajat on nyt käyty virheellisesti. Vanhemmat paikalliset asukkaat muistavat rajat, mutta näitä rajojen paikkoja ei toimituksessa ole hyväksytty, vaan uudet rajamerkit on rakennettu vastalauseista huolimatta väärin paikkoihin. Näin alue on pienentynyt joka sivulta ja alue on siirtynyt järvelle päin ja sen sijainti on muuttunut siten, että osa alueesta jää ajoittain jopa veden alle. Samoin rantaviiva on lyhentynyt monella metrillä.</p>
<p>Toimitusinsinöörin lausunto: Toimitusinsinööri on muutoksenhakemuksen johdosta antamassaan lausunnossa todennut, että toimituskartta on laadittu Maanmittauslaitoksen antamien ohjeiden mukaisesti. Rajamerkit on toimituksessa mitattu gps-mittauslaitteella ja että mittaustarkkuus eli rajamerkkien sijainnin keskitarkkuus on 0,10 m, mikä on tarkin, mitä Maanmittauslaitoksen rajamerkkimittauksissa Satakunnan alueella voidaan saavuttaa. Toimitusinsinööri on todennut lisäksi, että 54 ja 57 ovat rajapisteitä, ja että hän ei ole tarkemman tutkimisen jälkeen havainnut toimituskartassa virhettä ja että rajankäynti on perustunut toimituspöytäkirjassa selostettuihin havaintoihin.</p>
<p>Vastaajan vastaus: Valitus on hylättävä</p>
<p>Maa- ja metsätalouden ratkaisu: MO toteaa ja katsoo, että nyt kysymyksessä olevien rajojen sijainti on mahdollista määrätä maastossa löytyneen ainoan vanhan rajapyykin 55 sekä yhteisen alueen alkuperäisen pinta-alatiedon ja alueen likimääräisen sijainnin perusteella. Lähtökohtana on siten oltava toimitusratkaisun mukaisesti pyykki 55, joka yksiselitteisesti määrää yhteisen alueen lounaiskulman paikan. Muut rajat on sen jälkeen käytävä niin, että yhteinen alue jää Sääksjärven rantaan ja Lahden tilalle kuuluvan rantakaistaleen keskelle ja lisäksi siten, että yhteisen alueen pinta-alaksi jää noin 0,050 ha, kuten yhteisen alueen pinta-ala sitä erotettaessakin on ollut. Näin toimituksessa on myös menetelty ja sen vuoksi MO hyväksyy toimitusratkaisun ja hylkää valituksen. <i>KML 104 §.</i></p>

3.2.11 Tapaus 11	Turun MO	Dnro M08/14081
<p>Käsittely toimituksessa: Toimitusinsinööri on selostanut suorittamiaan arkistotutkimuksia todeten, että hakijan tilan rajat on käyty viimeksi 30.7.1991. Maastotöiden yhteydessä ovat löytyneet kaikki hakijan tilan vanhat rajapyykit ja ne oli mitattu uudestaan ns. gps-mittauksella. Mittausten perusteella on laadittu uusi toimituskartta. Suurimman epäselvyyden hakijan tilan rajoissa on todettu olleen pyykin 18 kohdalla ja sen paikan varmistamiseksi on maastotöiden yhteydessä mitattu myös pyykistä 18 itään päin lähtevän rajan päätepisteessä oleva pyykki 10. Asianosaisten mukaan rajalinjojen avaamiselle ei tonttimailla ollut tarvetta. Toimituskustannukset on määrätty kaikki toimituksen hakijan maksettaviksi, koska kaikki vanhat pyykki ovat löytyneet maastosta.</p>		
<p>Hakijan valitus: Muutoshakemuksessa on vaadittu rajankäyntipäätöksen kumoamista erityisesti pyykin 18 osalta. Myös päätös toimituskustannusten määräämisestä kokonaan hakijan osalta on kumottava. Edelleen muutoksenhakija on maa- ja metsätaloudelle 2.3.2009 toimitetussa lisäkirjelmässään vaatinut, että MT velvoitettaisiin korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulunsa korkoineen. Samoin muutoksenhakija on myös vaatinut, että MT velvoitettaisiin suorittamaan hänelle korvaukseksi henkisestä kärsimyksestä 1 000 € ja ylimääräisistä kuluista 500 €. Perustelut valitukselle: Pyykki 18 on väärin mitattu. Hakijan mielestä sen oikea paikka on 2 m itään. Toimituskustannusten osittelun osalta muutoksenhakija katsoo, että hän ei ole aiheuttanut mitään tahatonta rajankäyntiä, koska rajapyykkiä 18 on siirretty alkuperäiseltä paikaltaan hänen poissa ollessaan ja ilman min-</p>		

käänlaista keskustelua. Näin ollen toimituskustannukset tulee määrätä vastaajalle.
<p>Vastaajan vastaus: Vastustaa esitettyjä vaatimuksia kokonaisuudessaan, sekä vaatii oikeudenkäyntikulujensa korvaamista korkoineen. Vastauksen antaja katsoo, että muutoksenhakija ei ole vaatimuksensa perusteluina esittänyt mitään sellaista seikkaa, jonka nojalla toimitusratkaisua tulisi muuttaa. Kaikki rajapyykit löytyvät maastossa eikä toimituksen hakemiseen ole ollut mitään asiallista perustetta. Muutoksenhakemuksessa esitetyt vastauksen antajaan kohdistetut huomautukset ovat aiheettomia.</p>
<p>Maa-oikeuden ratkaisu: MO toteaa, että toimituspöytäkirjan 4:nnessä kohdassa selostettu arkistotutkimusselostus ei ole toimituksen suorittamisen osalta ollut kattava, koska lohkomisessa nro 307692 ei ole käyty muuta kuin Kotimäen tilan 2:26 ja Mäkisen tilan 2:27 raja vanhasta pyykistä 208 tuossa toimituksessa rakennettuun kalliopyykkiin eli pulttipyykkiin 18. Muilta osin Kotimäen tilan 2:26 rajat on käyty jo aikaisemmin. Yhteenvedona arkistotutkimuksista MO toteaa, että muutoksenhakijan omistaman Kotimäen tilan 2:26 raja Mäkisen tilaa 2:27 vastaan on viimeksi lainvoimaisesti käyty 30.7.1991 rekisteröidyssä lohkomisessa sekä Mäntykallion 2:10, Mäntykallion II 2:21 ja Tuomolan 2:31 tiloja vastaan 23.12.1932 rekisteröidyssä lohkomisessa. MO katsoo, että hakijan tilan 2:26 rajat on nyt kysymyksessä olevassa rajankäyntitoimituksessa käyty oikein ja paikkaan, mihin rajat on viimeksi lainvoimaisella tavalla määrätty. Tätä osoittavat selkeästi ja aivan kiistattomasti maastosta yksiselitteisesti löytyneet vanhat pyykkit sekä myös se, että näiden pyykkien väliset rajamitat sopivat varsin tarkasti pyykkien välisiin ja vanhoille toimituskartoille merkittyihin rajamittoihin. MO katsoo, että hakijan tilan 2:26 omistaja on hakenut aiheettomasti toimitusta, koska kaikki tilan rajapyykit ovat maastossa alkuperäisillä paikoillaan. Asian näin ollen on toimitusratkaisua toimituskustannusten määräämisestä pelkästään hakijan tilan maksettavaksi pidettävän perusteltuna ja oikeana. Vaatimukset henkisestä kärsimyksestä ja muista kuluista on esitetty vasta valitusajan päättymisen jälkeen. Ne jätetään siten tutkimatta. Hakijan on korvattava vastaajan oikeudenkäyntikulut. <i>KML 104 §, 209 §, 211 §, 232 §, 241 § ja 270 § ja OK 21 luku 1 §, 8 b §, 14 § ja 16 §.</i></p>

3.2.12 Tapaus 12	Turun MO	Dnro M07/7686
<p>Käsittely toimituksessa: Toimitusinsinööri on selostanut suorittamiaankin arkistotutkimuksia. Selostuksen jälkeen käydyssä keskustelussa hakija on vaatinut, että raja pyykistä 11 etelään käydään vanhan raja-aidan kohtaan, joka jo ennen Ruokomäen tilan lohkomista on muodostanut selvän ja riidattoman rajan kiinteistöjen välille. Vastaaja puolestaan on selostanut rajalla olevan aidan historiaa ja katsonut, että raja pyykistä 11 etelään on käytävä Ruokomäen tilan lohkomiskartan mukaisesti sen aikaista vesirajaa pitkin siten, että koko niemi kuuluu Ruokomäen tilalle. Toimitusinsinööri on päättänyt käydä Ylistalon 1:54 ja Ruokomäen 1:13 tilojen välisen rajan pyykistä 11 maastoon rakennettuun uuteen putkipyykkiin 18 ja siitä edelleen rannalla olevaan uuteen putkipyykkiin 66. Rajankäyntiä ei ole suoritettu pyykistä 66 eteenpäin hakijan vaatimuksesta huolimatta. Tätä päätöstä toimitusinsinööri on perustellut sillä, että tuo raja määrää Ruokomäen tilan 1:13 ja yhteisen vesialueen 876:2 välistä rajaa, jonka käymistä ei oltu vaadittu tässä toimituksessa. Toimitusinsinööri on todennut, että kiinteistöjen Ruokomäki 1:13 ja Ylistalo 1:54 välillä olevaa rajaa pyykistä 11 etelään ei ole koskaan merkitty maastoon. Tästä johtuen raja määrättiin 10.9.1973 kiinteistörekisteriin merkityn yhteisten vesijätöiden ja yhteisen venevalkaman jaon ja kartan rajamittojen sekä maaston mukaisesti.</p>		

Hakijan valitus:

1. Muutoshakemuksen kohteena olevassa toimituksessa suoritettu rajankäynti kumotaisiin ja raja käytäisiin niin kuin toimitushakemuksessa on vaadittu.
2. Vastaaja ja Suomen valtio/Varsinais-Suomen maanmittaustoimisto velvoitettaisiin yhteisvastuullisesti korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulunsa korkoineen.
3. Muutoksenhakija on edellä olevien vaatimusten lisäksi vaatinut alkuperäisen toimitushakemuksen mukaisesti rajoitusten määräämistä Kärkönnökan ja sen lähialueen rakentamiselle, hoidolle ja käytölle rajankäynnin lainvoimaiseksi tuloon saakka, koska tällaiset toimenpiteet merkittävästi vaikeuttavat toimituksen suorittamista ja vaarantavat sen tarkoituksen toteuttamisen.
4. Muutoksenhakija on myös uudistanut alkuperäisessä toimitushakemuksessa esitetyn vaatimuksen eräiden todisteiden ilmoittamisvelvollisuuden ja esittämismenettelyvelvollisuuden asettamisesta oikeudenkäymiskaaren 17 luvun 12 §:n 1 momentin ja 15 §:n 3 momentin perusteella, joiden ilmoittamisvelvollisuus koskee vastaajia ja todisteet lähinnä raja-alueelta otettuja vanhoja valokuvia.

Vastaajan vastaus:

Vastaaja on maa-oikeudessa vastustanut valitusta sekä vaatinut valituksen hylkäämistä ja hakijan velvoittamista korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulunsa korkoineen. Perusteluinaan Ruokomäen tilan 1:13 omistaja toteaa, että toimitus perustuu asianmukaisesti suoritettuun arkistotutkimukseen. Tarpeelliset maastotyöt on suoritettu asianmukaisesti. Rajankäyntitoimitus on kaikilta osin oikea.

Maa-oikeuden ratkaisu:

Rajoitusten määrääminen (vaatimuskohta 3): MO on antanut rajoitusten määräämistä koskevan asian osalta päätöksen 24.7.2007. Tuo päätös on lainvoimainen. Tätä asiaa koskevasta vaatimuksesta on maa-oikeudessa luovuttu.

Todisteiden ilmoittamis- ja esittämismenettelyvelvollisuus (vaatimuskohta 4): MO ei pidä kuviin esittämistä tärkeänä, koska asiassa on voitu suorittaa katselmus ja havainnoida sen yhteydessä riittävästi asiaan vaikuttavia olosuhteita, sen mukaan kuin alempana lisäksi erikseen selvitetään. Siten ilmoittamis- ja esittämismenettelyvelvollisuutta koskeva vaatimus hylätään.

Prosessivirheet (vaatimuskohta 1): Toimitushakemuksen kohdassa 1 on rajankäyntiä vaadittu ainoastaan kiinteistöjen Ylistalo 1:54 ja Ruokomäki 1:13 välille. Vaikka hakemuksen liitekartassa käytäväksi vaadittu raja onkin piirretty ulottuvaksi niemeen eli myös yhteiselle vesialueelle 876:2 asti, ei tuolla karttapiirroksella voida katsoa olevan ratkaisevaa merkitystä, koska hakija ei hakemuksessaan ole selvästi vaatinut yhteisen alueen osakkaan ominaisuudessa rajankäyntiä Ruokomäen tilalta tätä yhteistä vesialuetta 876:2 vastaan. Toimitusinsinöörin mahdollisesti epähuomiossa käyttämää sanontaa "todistajasta" ei ole käsitettävä kirjaimellisesti, sillä toimitusinsinööri on kyllä ollut tietoinen siitä, ettei toimitusmenettelyssä ole mahdollisuutta kuulla todistajia eikä asiassa ole edes väitetty, että asianomaisilta avustajilta olisi vaadittu todistajan vakuutusta tai vastaavaa valaa. Kaiken asiassa esille tulleen perusteella MO katsoo, ettei toimitusratkaisua ole syytä kumota niiden toimitusmenettelyssä tapahtuneiden seikkojen johdosta, joita muutoksenhakemuksessa on pidetty virheinä. MO toteaa, että muutoksenhakijan tärkeänä rajan sijaintia osoittavana todisteena pitämällä aidalla ja sen sijainnilla ei rajaa määrättäessä voida katsoa olevan ratkaisevaa tai edes olennaista merkitystä, koska aita on sijainnut luonnollisen rantaviivan tuntumassa ja keskenään sukulaisuussuhteessa olevien henkilöiden omistamien alueiden välillä. Näin ollen aita on voinut sijaita aivan eri paikassa kuin vanha rantaviiva eli rajan todellinen paikka. Samoin ei muutoksenhakijan mittauttamilla Ruokomäen tilan pinta-alatiedoilla ole rajan määräämisen kannalta merkitystä, koska pinta-alat ovat perustuneet vuonna 1951 suo-

ritetun lohkomisen toimituskarttaan eikä tuota toimitusta tehtäessä ja karttaa laadittaessa ole käyty rajoja nyt kysymyksessä olevilta osin. Näin ollen rajojen kartoittamisessa mahdollisesti olleet virheet ovat suoraan heijastuneet myös tilan pinta-alatietoihin. Kiinteistörekisterikartta samoin kuin kaupungin kantakartta puolestaan osoittavat kiinteistöjen välisiä rajoja, mutta näillä kartoilla ei rajoja käytäessä ole ratkaisevaa merkitystä, vaan niiden pääasiallinen merkitys on havainnollistaa yleistä kiinteistöjaotusta ja olla mm. erilaisten suunnitelmien ja hankkeiden pohja-aineistona. Koska vanhan rantaviivan paikasta Ruokomäen tilan 1:13 länsirajalla ei ole luotettavaa mittaustietoa, MO katsoo, että ratkaisevaksi tässä tapauksessa jää pelkästään rajan paikasta maastossa tehtävät havainnot ja erityisesti maaston korkeussuhteet. Koska pyykki 11 on Ruokomäen tilaa 1:13 lohkottaessa vuonna 1951 rakennettu toimituskartan mukaan vanhalle rantaviivalle tai aivan sen välittömään tuntumaan ja koska tuo pyykki 11 on hyväksytty vanhan rantaviivan paikkaa osoittavaksi pisteeksi myös vuonna 1973 suoritetussa vesijätön jaossa, on pyykin 11 korkeusasemaa pidettävä varsin luotettavana ja ratkaisevana tekijänä Ruokomäen tilan 1:13 ulottuvuutta eli sen pyykistä 11 etelään päin johtavan rajan paikkaa ratkaistaessa.

Koska nyt toimituksessa rakennettujen uusien pyykkien 18 ja 66 sijainti on toimituksessa tehtyjen mittausten mukaan määrätty juuri edellä olevan pääperiaatteen eli pyykin 11 korkeusaseman perusteella ja koska toimituksessa käyty raja muutoinkin sopii maa-alueudessa tehtyjen havaintojen mukaan maastossa rajan alkuperäistä tarkoitusta vastaavaan paikkaan sekä myös Ruokomäen tilan nykyiseen nautintaan, on toimituksessa käytyä rajan paikkaa pidettävä mittaustarkkuus ja luonnollisen rajan oikaisemismahdollisuus huomioon ottaen oikeana.

Oikeudenkäyntikulut (vaatimuskohta 2): Suomen valtioon/Varsinais-Suomen maanmittaustoimistoon kohdistettua kuluvaatimusta ei tutkita, koska nämä eivät ole toimituksen asianosaisia. Koska muutoksenhakija on hävinnyt jutun, saa hän itse vastata omista oikeudenkäyntikuluistaan. Ottaen huomioon mitä muutoksenhakumenettelyssä on tapahtunut ja että nyt käytyä rajaa ei aikaisemmin ole pyykeillä maastoon merkitty, on asiaa pidettävä oikeudellisesti sillä tavoin epäselvänä, että oikeudenkäyntiin on ollut perusteltua aihetta. Tämän vuoksi saa myös Ruokomäen tilan omistaja kuten myös muut kuluja vaatineet osapuolet itse vastata omista kuluistaan. *KML 17 §, 101 §, 104 §, 107 §, 15 luku ja 270 §; KMA 53 § ja OK 17 luku 12 § ja 21 luku 1 §, 8 a § ja 16.*

3.2.13 Tapaus 13	Turun MO	Dnro M08/11947
-------------------------	-----------------	-----------------------

Käsittely toimituksessa:

Toimitusinsinööri on selvittänyt, että rajapyykki 1 on rakennettu alkuaan pyykkien 10 ja 11 väliselle rajalinjalle. Koska pyykki 10 on myös hävinnyt, ei rajapyykin 1 paikkaa ole ollut mahdollista määrätä tämän vanhan rajalinjan 10–11 avulla. Toimitusinsinööri on määrännyt rajapisteen 1 paikan siten, että sen etäisyys pyykistä 2 on 48,2 m ja pyykistä 53 62,0 m eli siten kuin rajamitat on merkitty 25.5.1990 rekisteröidyn lohkomisen, ark.nro 5:506, toimituskartalle. Toimitusinsinööri on todennut rajankäynnin sopivan myös 29.10.1974 rekisteröidyn lohkomisen, ark.nro 4:292, rajamittoihin. Kyseisessä toimituksessa on muodostettu Rajalan tila 1:892, josta Katajakummun tila on myöhemmin lohkottu. Toimituskustannukset on ositeltu siten, että kustannuksista vastaa Katajakummun tila 1:1516 puolet sekä Tikkanen 1:864 ja Jouninmaan 1:1341 tilat kumpikin neljänneksen.

Hakijan valitus:

Vaatii toimituksessa tehdyn rajankäynnin kumoamista ja asian palauttamista uuteen toimituskäsittelyyn, jotta Jouninmaan 1:1341 ja Katajakummun 1:1516 tilojen välinen raja käytäisiin alkuperäiseen paikkaansa. Myös toimituskustannusten osittelua koskeva päätös tulee arvioida uusintakäsittelyn yhteydessä uudelleen. Muutoksenhakija katsoo,

<p>että rajapisteen 1 paikalle toimituksessa rakennettu pyykki 70 on väärässä paikassa. Rajankäynti on perustunut Katajakummun tilan 1:1516 lohkomiskarttaan, jonka rajamitat muutoksenhakijan käsityksen mukaan ovat virheelliset.</p>
<p>Vastaaajan vastaus: Vastaaaja on vastauksessaan ilmoittanut vastustavansa muutosvaatimuksia kokonaisuudessaan. Vastauksen antaja myöntää, että rajalinja pyykistä 2 rajapyykkin 1 korvaajaksi rakennettuun pyykkiin 70 kulkee rajalla olevan suulin¹⁰ lävitse. Tämä tilanne on kuitenkin kuvattu jo asemakaavan pohjakartalla sekä mm. Katajakummun tilan asemapiirroksessa. Vastauksen antaja ilmoittaa, että hänen ostaessaan Katajakummun tilan hän on luottanut tilasta laadittuun toimituskarttaan. Siten hän katsoo sen sekä nyt tehdyssä rajankäyntitoimituksessa kaikkiaan viiden tarkistetun pyykin perusteella, että nyt rakennettu pyykki 70 on oikealla paikallaan.</p>
<p>Toimitusinsinöörin lausunto: Toimitusinsinööri on muutoksenhakemuksen johdosta antamassa lausunnossaan selostanut ja täydentänyt toimituspöytäkirjan mukaisia arkistotutkimuksia. Lisäksi toimitusinsinööri on todennut, että Tikkanen tilan vastaisella rajalla olevia vanhoja rajapyykkejä 1 ja 10 ei maastossa ole näkynyt eikä niitä ole yritetty etsiäkään, koska maasto mainittujen pyykkien kohdalla on näyttänyt työstetyltä. Vaatimuksia pyykkien etsimisestä ei toimituksessa kukaan esittänyt. Vanha pyykki 11 on asianosaisten ilmoitusten mukaan irronnut pois paikoiltaan. Lopuksi toimitusinsinööri toteaa, että rajapisteen 1 eli toimituksessa rakennetun pyykin 70 paikka määrättiin pyykistä 2 (48,2 m), rajapyykistä 4 (103,7 m) ja rajapyykistä 53 (62,0 m) mitattujen rajamittojen perusteella.</p>
<p>Maa- ja rakennusministerin ratkaisu: MO katsoo, että toimituksessa olisi tullut selvittää tarkemmin edellä arkistotutkimuksia koskevan kohdan 1 mukaista rajan sijaintia. Tällaista selvitystä toimituksessa ei kuitenkaan ole lainkaan tehty. MO katsoo, että nyt kysymyksessä olevassa tapauksessa on pidettävä hakijan kertomuksen nojalla uskottavana, että rajalinjaa 1–2 käytäessä vuonna 1974 raja on käyty niin, että silloinen suulirakennus seinineen on jäänyt kokonaan luovuttajan alueelle. Toimitus on edellä olevan hakijan antaman nautintaa koskevan ilmoituksen perusteella määrättävä uuteen käsittelyyn. Tuossa uudessa käsittelyssä on pyrittävä selvittämään myös vanhan rajalinjan 10–11 sijainti sekä tuolle rajalle rakennettujen lohkomispyykkien 53, 16, 4 ja 55 luotettavuus. Koska rajankäynti kumotaan, kumoutuu myös toimituskustannuksia koskevat ratkaisu samalla ja ratkaisu on tehtävä uudelleen toimituksessa. <i>KML 104 § ja 209 §.</i></p>

3.2.14 Tapaus 14	Turun MO	Dnro M 07/13889
<p>Käsittely toimituksessa: Toimitus on tullut vireille Tuomolan tilan 1:92 omistajan hakemuksesta. Toimitus on aloitettu 1.11.2007. Hakija on uudistanut hakemuksensa vaatien kaikkien Tuomolan tilan 1:92 epävarmojen rajojen käymistä. Toimitusinsinööri on selostanut suorittamiinsa arkistotutkimuksia sekä suorittanut maastokatselmuksen. Toimitus on keskeytetty, mutta samalla on sovittu maastotöiden suorittamisesta sekä loppukokouksen ajankohdasta. Toimituksen loppukokous on pidetty 6.11.2007, jolloin toimituksen hakija on täsmentänyt, mitä rajoja hän vaatii käytäväksi. Toimitusinsinööri on vaatimuksen mukaisesti päättänyt käydä Tuomolan tilan 1:92 rajat.</p>		
<p>Hakijan valitus: Tuomolan tilan 1:92 omistaja on muutoksenhakemuksessaan vaatinut toimituksessa käytyjen rajojen muuttamista siltä osin kuin rajankäynnit koskettavat Tuomolan tilan</p>		

¹⁰ latoa tarkoittava sana mm. Hämeessä, Satakunnassa ja Uudellamaalla

<p>1:92 itärajaa. Lisäksi muutoksenhakija on vaatinut, että ne, jotka ovat aiheuttaneet toimituksen sekä saavat hyötyä toimituksesta, velvoitettaisiin suorittamaan toimituskustannukset sekä korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulunsa. Perusteluinaan muutoksenhakija katsoo, että Tuomolan tilan itäraja on alkuaan ollut suora ja sen vuoksi se on käytävä siihen kohtaan, missä raja on alkuaankin eli 1700-luvulta alkaen ollut. Rajan paikkaa osoittavat muutoksenhakijan mukaan useat muutoksenhakukirjelmään liitetyt kartat sekä niihin merkityt rajamitat.</p>
<p>Asianosaisten vastaus: Maa- ja metsätalouden ministeriön käsittelyssä kuultu, että osa puoltaa hakemusta osa vastustaa.</p>
<p>Maa- ja metsätalouden perustelut: MO toteaa, että toimituksessa on käytäväksi pyydettyjä rajoja koskevat arkistotutkimukset suoritettu riittävässä laajuudessa. Arkistotutkimusten tulokset on kirjattu riittäväällä tavalla myös toimituspöytäkirjan kohtiin 4.6 ja 5.7 ja asianosaisilla on siten ollut riittävä mahdollisuus tutustua rajankäynninlähtökohtana olevaan aineistoon. MO toteaa, että nyt kysymyksessä olevassa toimituksessa käytyt rajat on käyty maastossa löytyneiden vanhojen rajapyykkien, nautinnan sekä kyseisillä rajoilla viimeksi lainvoimaisesti suoritetuissa rajankäynneissä laadittujen toimituskarttojen ja tehtyjen mittausten perusteella. Toisin sanoen rajat on määrätty ja käyty niin tarkasti kiinteistönmuodostamislain 104 §:ssä tarkoitettuihin entisiin paikkoihinsa kuin se vain saatavissa olevien tietojen perusteella ja mittauksen tarkkuus huomioon ottaen on mahdollista. Muutoksenhakija ei laajasta todistusaineistosta huolimatta ole esittänyt mitään sellaista rajojen sijaintia koskevaa aineistoa, joka osoittaisi toimituksessa rakennetut pyykki tai käytyt rajat virheellisiksi.</p>
<p>Maa- ja metsätalouden ratkaisu: MO katsoo, että toimitusinsinöörin toimituskustannuksista tekemä ratkaisu on oikein ja että päätetty kustannusjako vastaa kunkin asianosaisen rajankäynnistä saamaa hyötyä. Koska muutoksenhakija on hävinnyt jutun, saa hän itse vastata omista oikeudenkäyntikuluisistaan. Valitus hylätään. <i>KML 104 § ja 270 §, sekä OK 21 luku 1 § ja 16 §.</i></p>

3.2.15 Tapaus 15	Mikkelin MO	Dnro M 04/2281
<p>Käsittely toimituksessa: Rajankäynti on suoritettu pyykin 13 ja rajapisteen 14 välillä kadonneen pyykin 14 paikan selvittämiseksi. Pyykin 14 sijainti on osoitettu aikaisemmin vanhan putkipyykin avulla. Hakija on vaatinut kyseisen rajan käymistä suoraksi niin, että rajapisteen 14 tulee olla nykyistä sijaintia 1–2 m pohjoisempana. Maastokatselmuksessa havaitut pyykki 13 ja 86 on todettu riidattomiksi. Kyseinen raja on käyty viimeksi vuonna 1855. Asianosaiset eivät ole päässeet yhteisymmärrykseen rajan paikasta esimerkiksi siten, että raja olisi voitu määrätä maastossa olevan ojan keskelle. Toimitusinsinööri on päättänyt käydä kyseisen rajan suoraksi 2 m etäisyydellä pyykistä 86. On ilmeistä, että oja on ollut olemassa jo alkuperäisen vuonna 1855 tehdyn rajankäynnin aikaan, vaikka silloiselle toimituskartalle oja ei ole merkitty. Hakija on määrätty suorittamaan rajankäynnin toimituskustannukset kokonaan, koska toimitusta on haettu aiheettomasti.</p>		
<p>Hakijan valitus: Toimituksessa määrättyä rajan sijaintia on muutettava siten, että rajapiste 14 on siirrettävä 2 m pohjoiseen alkuperäisten pyykkien 14 ja 15 osoittamalla linjalla. Tilojen pinta-alojen muutos on myös tapahtunut valittajan vahingoksi.</p>		
<p>Asianosaisten vastaus: -</p>		
<p>Maa- ja metsätalouden perustelut: MO on toimittanut katselmuksen, jonka yhteydessä on kuultu vastaajaa. Hänen lausunnon perusteella pyykki 14 on ollut kadoksissa jo vuonna 1968. Rajan 13–14 entistä paikkaa KML 104 §:n mukaan määrättäessä ei ratkaisevaa merkitystä voida antaa kaa-</p>		

voituksen pohjakartalle tai tilojen pinta-aloille, mihin seikkoihin muutoksenhakija on vedonnut.
<p>Maa- ja metsätalouden ratkaisu: Rajankäynnin osalta MO hylkää valituksen. Rajankäynnin toimituskustannukset MO jakaa asianosaisten saaman hyödyn mukaan, eli puoliksi. MO katsoo, että huolimatta vain vähän aikaa sitten suoritettussa rajankäyntitoimituksessa rajalla 15–14, ei tällöin rajaa 13–14 ole määrätty sillä tavoin, että asianosaisille olisi ollut selvää missä rajan paikka on. <i>KML 101 §, 104 §, 209 § ja 211 § 1 momentti.</i></p>

3.2.16 Tapaus 16	Mikkelin MO	Dnro M 04/1369
<p>Käsittely toimituksessa: Arkistotutkimuksissa on selvinnyt, että pyykkivälit 4–5–6 on käyty vuonna 1877 ja merkitty rekisteriin 29.1.1879. Toimituskartalla rajamitat on ilmoitettu jalkoina. Koska asianosaiset ovat tehneet huomautuksia pyykin numero 5 tilalle rakennetun putkipyykin numero 5 sijainnista, on toimituksen käsittelyä siirretty. Jatkossa on todettu kunnostettu pyykki 6 riidattomaksi. Pyykki 4 havaittiin olevan tukevasti paikoillaan. Pyykin numero 5 osalta on ilmennyt, että vanhoja jalkamittoja, joiden summa vastaa 426,5 m, ei saada lainkaan täsmäämään rajoille 4–5 ja 5–6, sillä rajamittojen summa on lyhyempi kuin koordinaateista laskettusuora etäisyys pyykkien 4–6 välillä. Kuitenkin kartan mukaan raja tekee selvän mutkan pyykin numero 5 kohdalla. Katsottuaan, että pyykin numero 5 sijainti on maastotöissä määrätty niin hyvin kuin se saatavilla olevan olevien tietojen perusteella on ollut mahdollista, toimitusmiehet ovat vahvistaneet pyykin numero 5 sijainniksi uuden rakennetun putkipyykin numero 53. Toimituskustannukset on ositeltu käytyjen rajapituuksien suhteessa.</p>		
<p>Hakijan valitus: Rajankäynti pyykkivälillä 4–5–6 on kumottava. Pyykin numero 4 sijaintia koskeva vahvistaminen on tarpeettomana poistettava, koska se on jo lainvoimaisessa toimituksessa vahvistetulla paikalla. Kiinteistörekisterikarttaan tehty virheellinen merkintä pyykin 4 osalta on muutettava välittömästi noudattamatta valituksen alaisen toimituksen laillistumista. On tehtävä tulkinta Etelä-Savon maanmittaustoimistossa siitä, kuinka virheelliset merkinnät ovat syntyneet kiinteistörekisterikarttaan, ja kuka on ne tehnyt. Hakija riitauttaa myös toimituskustannukset</p>		
<p>Asianosaisten vastaus: Valitus on hylättävä. Rajan paikka on katsottu uskottujen miesten ja toimitusinsinöörin kanssa, jolloin pyykin paikka on todettu oikeaksi. Asia on käsitelty loppuun.</p>		
<p>Maa- ja metsätalouden perustelut: Sikäli kuin muutoksenhakija on tehnyt vaatimuksia tutkinnan suorittamisesta Etelä-Savon maanmittaustoimistossa siitä, kuinka virheelliset merkinnät ovat syntyneet kiinteistörekisterikarttaan ja kuka on ne tehnyt, MO jättää ne tutkimatta, koska ne eivät kuulu maa- ja metsätalouden toimivaltaan. Samoin vaatimus kiinteistörekisterikartan korjaamisesta jätetään rajankäyntitoimitukseen kuulumattomana maa- ja metsätaloudessa tutkimatta.</p>		
<p>Maa- ja metsätalouden ratkaisu: Asiassa ilmenneiden seikkojen sekä tehdyn katselmuksen perusteella valituksessa ei ole esitetty sellaisia perusteita, joiden johdosta toimitusmiesten tekemää ratkaisua rajan 4–5 ja 5–6 paikasta tai putkipyykin nro 53 paikasta, olisi syytä muuttaa. Näin ollen valitus on hylättävä. MO katsoo toimitusmiesten tekemän ratkaisun toimituskustannuksista oikeaksi, joten valitus tältäkin osin hylättävä. <i>KML 101 §, 104 § ja 209 §.</i></p>		

3.2.17 Tapaus 17	Mikkelin MO	Dnro M 04/1888
<p>Käsittely toimituksessa: Hakija on pyytänyt käymään tilansa rajat muun ohella myös Saimaan vesialuetta vas-</p>		

<p>taan H:niemen kohdalla. Toimitusmiehet ovat tehneet maastokatselmuksen, jossa on todettu, että H:niemen kärki oli noin 70 m matkalla kokonaan veden peitossa. Alue on ilmeisen tasainen ja siitä oli raivattu pensaskasvusto, joka ilmeisesti poltettu. Toimituspäivänä rantaviivaa ei voinut havaita muutoin kuin etukäteen tehdyissä maastomittauksissa merkityn seivästyksen avulla. Osapuolia kuultuaan toimitusmiehet ovat rakentaneet niemen kärkeen uudet putkipyykit nrot 15, 71, 55 ja 14. Muilta osin rantaviiva oli todettu selväksi ja luonnollisena rajana osoittamassa tilan ja yhteisen vesialueen välistä rajaa eikä sitä tarvinnut erikseen pyykittää. Toimitusmiehet ovat pitäneet isojaon karttaa asiassa ratkaisevana ja määränneet rajat sanotun kartan pohjalta ja ottaen huomioon KML 107 §:n säännös.</p>
<p>Hakijan valitus: Rajankäyntiä osakaskuntaa vastaan on muutettava siten, että vesialueen vastainen raja määrätään kulkemaan toimituskartalle merkityn rantaviivan mukaisesti ja niemen kärkeen rakennetut uudet pyykkit on poistettava tarpeettomina. Osakaskunnan on korvattava muutoksenhakijoiden oikeudenkäyntikulut.</p>
<p>Asianosaisten vastaus: Valitus on hylättävä ja toimitusmiesten rajankäyntipäätös on pysyttävä voimassa. Valittajan on korvattava osakaskunnan oikeudenkäyntikulut.</p>
<p>Maa- ja vesioikeuden perustelut: KML 104 §:n mukaan aikaisemmin lainvoimaisesti määräämätöntä rajaa koskien on toimituksessa selvitettävä rajan paikkaa koskevat vaatimukset ja niiden perusteet sekä ratkaistava niiden ja muun asiasta saatavan selvityksen nojalla, mikä on oleva rajan paikka. MO katsoo, että kysymyksessä olevassa tapauksessa on kysymys isojaon aikaisen rantaviivan määrittämisestä. MO on selvittänyt isojaon aikaisen rantaviivan paikkaa maastokatselmuksessaan, jonka perusteella on todettu syntyneen vesijättöä. Toimitusmiesten tavoin MO lausuu, että valituksen alaisessa toimituksessa tehdyt rajapyykit on KML 107 § huomioon ottaen tehty riittävällä tarkkuudella osoittamaan vanhan rantaviivan paikkaa.</p>
<p>Maa- ja vesioikeuden ratkaisu: Muutoksenhakemuksen perusteella on katsottava, että siinä ei ole esitetty perusteita toimitusmiesten ratkaisun muuttamiseen. Sen johdosta valitus on hylättävä. Hakijan on myös korvattava osakaskunnan oikeudenkäyntikulut. <i>KML 104 § ja 107 § OK 21 luvun 1 §.</i></p>

3.2.18 Tapaus 18	Mikkelin MO	Dnro M 07/1885
<p>Käsittely toimituksessa: Asianosaiset olivat alustavasti linjanneet rajan pyykkivälillä 28–3. Asianosaisilla oli ollut erilaisia käsityksiä siitä onko pyykki 8 alkuperäisellä paikallaan vai siirtynyt paikaltaan ja tullut sen jälkeen uudelleen pystytetyksi. Vuonna 1960 rekisteröidyssä toimituksessa on todettu pyykin 8 olleen paikallaan ja samalla linjalla, jolle siinä yhteydessä rakennettiin uusi yksikivinen pyykki nro 3. Kiinteistöä Tapiola muodostettaessa ei pyykki nro 8 enää ollut alkuperäisellä paikalla. Toimitusinsinööri oli päättänyt, että raja kiinteistöjen välillä käydään suoraksi 104,7 m matkalla kivipyykin nro 28 ja pyykin nro 3 väliin.</p>		
<p>Hakijan valitus: Raja on käyty pyykistä 28 rajapisteeseen 8 siten, että rajapiste 8 sijaitsee toimituskartalla näkyvien pyykkien 28 ja 3 välisellä suoralla linjalla ja on 1,1 m sivussa maastossa olevasta pyykistä nro 8. Tämä on kumottava. Lisäksi vastaajan on korvattava valittajan oikeudenkäyntikulut.</p>		
<p>Asianosaisten vastaus: Valittajan vaatimukset on hylättävä kaikilta osin. Lisäksi valittajan on korvattava vastaajan oikeudenkäyntikulut. Vastaajan mielestä toimitusinsinöörin päätös on oikea.</p>		

<p>Maaoikeuden perustelut: MO katselmuksessaan tekemiensä havaintojen perusteella pitää mahdollisena, että pyykki nro 8 on voinut siirtyä vuonna 1958 tehdyn toimituksen ja vuonna 1976 tehdyn toimituksen välillä. Raja pyykkivälillä 28–rajapiste 8 on siis käyty KML 104 §:n 1 momentin mukaisesti entiseen paikkaansa.</p>
<p>Maaoikeuden ratkaisu: Valitus hylätään toimituksen osalta sekä valittaja on velvollinen korvaamaan vastapuolen kaikki oikeudenkäyntikulut. <i>KML 101 § ja 104 §, OK 21 luku 1 §.</i></p>

3.2.19 Tapaus 19	Vaasan MO	Dnro M 06/2090
<p>Käsittely toimituksessa: Toimitusinsinööri aloitti toimituksen, jossa hakija kertoi toisen toimitusinsinöörin kertoneen aikaisemmin suoritettussa lohkomistoimituksessa rajamitan pyykkien 1–2 välillä olevan 138 m. Hakija oli näyttänyt maastossa paikan, jossa pyykin 1 piti olla. Tämä paikka oli merkittävästi kauempana kuin 138 m. Se oli noin 150 m pyykistä 2. Edelleen hakija oli väittänyt että pyykkiä 1061 oli siirretty 3–4 m. Toimitusinsinööri oli maastossa todennut, että pyykki 1060 puuttui. Pyykki 1 löytyi, mutta todettiin aikaisempien toimituskarttojen perusteella, että sen sijainti oli 9 m väärässä paikassa. Rajamitat olivat selvät kartassa 83041 ja tarkistuksen jälkeen toimitusinsinööri totesi että pyykki 2 ja 1061 olivat paikoillaan. Toimitusinsinöörin mielestä pyykin 1 pitäisi olla pyykkien 1061 ja 1060 linjalla 94,5 m päässä pyykistä 1060. Toimitusinsinööri rakensi uuden putkipyykin linjalle, jonka numeroksi tuli 42.</p>		
<p>Hakijan valitus: Hakija on sitä mieltä, että pyykki 42 (1) pitäisi olla 16,5 m pidemmällä idässä ja 6,5 m etelään.</p>		
<p>Asianosaisten vastaus: Asianosainen 1 hyväksyy rajankäyntitoimituksen kaikilta osin. Asianosainen 2 hyväksyy rajankäyntitoimituksen kaikilta osin.</p>		
<p>Maaoikeuden perustelut: MO on suorittanut katselmuksen ja toimitusinsinööri on antanut lausunnon. MO totesi arkistotutkimusten perusteella että pyykin 1 pitää olla pyykkien 1061 ja 1060 linjalla, joten tältä osin MO pitää toimitusinsinöörin ratkaisua oikeana. Hakijan muistikuvalla vuodelta 1954 ei voida antaa todistusarvoa. Eikä myöskään maastosta voitu löytää vahvistusta hakijan vaateelle.</p>		
<p>Maaoikeuden ratkaisu: Hakijan valitus hylätään. Toimitusinsinöörin päätöstä täten ei muuteta. <i>KML 104 § 1 momentti ja KMA 51 §.</i></p>		

3.2.20 Tapaus 20	Vaasan MO	Dnro M 07/2330
<p>Käsittely toimituksessa: Tarkoituksena on määrittää kadonneen pyykin paikka ja aukaista rajalinja pyykille 21 asti. Toimitusinsinööri on selostanut arkistotutkimuksiaan ja todennut, että kyseisten kiinteistöjen välinen raja on käyty viimeksi lainvoimaisesti 31.1.1884. Koska naapuri-kiinteistön viimeisessä lainvoimaisessa käydyssä toimituksessa, joka oli suoritettu vuonna 1932, oli uudemmat ja selvemmat rajamitat oli toimitusinsinööri päättänyt käyttää sitä. Koska mittauksen tuloksena kadonneen pyykin paikka osui yksityistielle, on pyykin paikkaa päätetty siirtää 3,6 m rajalinjalla 42–41. Hävinneen pyykin paikalle on rakennettu pyykki nro 44.</p>		
<p>Hakijan valitus:</p>		

<p>Ei hyväksy rajankäynnissä rakennetun pyykin nro 44 paikkaa. Asia on palautettava toimitukseen. Valittaja vaatii myös vastapuolta korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut. Perusteluina valitukselle on, että lähtötietoina on käytetty kaukana naapuritilalla olevaa pyykkiä nro 20. Tällöin on määritetty pyykille 21 rajapiste, joka on 0,7 m rajalta. Pyykeille 20, 42 ja 44 on ilmoitettu rsk-luvuiksi¹¹ 4 m. Maastossa on selvät maastomerkit, joiden mukaan raja olisi tullut ensisijaisesti käydä.</p>
<p>Asianosaisten vastaus: Valitus on hylättävä ja valittaja velvoitetaan maksamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut. Perusteluina vastaaja katsoo, että valittajien asiamies on rajankäyntitoimituksessa hyväksynyt tehdyn toimituksen päämiehiään sitovalla tavalla. <i>KML 192 §.</i></p>
<p>Maa oikeuden perustelut: MO käsittelee valituksen huolimatta vastaajan vetoomuksesta KML 192 §:n toimituksen hyväksymistä koskevaan perusteluun, koska asia ei ole ollut tarpeen rekisteröidä kiireellisenä eikä asianosaisille ollut toimituksessa selostettu, että menettävät tämän myötä valitusoikeuden. MO hyväksyy toimitusinsinöörin käsityksen siitä, että myöhemmin rekisteröidyn toimituksen vuonna 1932 kartalla näkyviä mittoja pyykkivälillä 41–42 ja 20–42 voidaan pitää luotettavampina kuin aiemmin vuonna 1884 kartan mittoja. Katselmuksessaan MO toteaa, että pyykki 21 on irrallaan ja kumossa. Toimitus on puutteellinen ja jäänyt keskeneräiseksi. Asia on korjattava.</p>
<p>Maa oikeuden ratkaisu: Valittajalla on ollut syytä valittaa pyykin 21 osalta. Vaikkakin valittajien päävaatimus hylätään, on oikeudenmukaista, että kumpikin asianosainen vastaa oikeudenkäyntikulustaan. Valitus koskien toimituksessa määrätyn rajan paikkaa hylätään. <i>KML 104 § 1 ja 3 momentti 185 § 1 ja 2 momentti.</i></p>

3.2.21 Tapaus 21	Vaasan MO	Dnro M 07/2413
<p>Käsittely toimituksessa: Arkistotutkimusten mukaan raja on viimeksi käyty lainvoimaisesti 8.11.1984. Toimituksessa toimitusinsinööri on rakentanut rajamerkin nro 31 (puupaalut), jotka löydettiin maastosta, tilalle pyykin nro 28. Lisäksi rakennettiin välipyykki nro 84 rajalinjalle rajapiste 9–28. Toimitusinsinööri on käynyt rajan pyykkivälillä 28–rajapiste 9, pituus 826,25 m kiinteistöjen Niinikkomäki ja Heinälä välillä lohkomisen (ark.nro 4:281) ja maaston perusteella. Raja on käyty suoraksi.</p>		
<p>Hakijan valitus: Uusi pyykki 28 (vanha 31) tulee siirtää 14 m kaakkoon kohti pyykkiä 193. Vastaaja on velvoitettava korvaamaan valittajan oikeudenkäyntikulut. Perusteluissaan valittaja katsoo, että joku on siirtänyt pyykkiä 31 alkuperäiseltä paikaltaan ainakin tuon mainittun 14 m.</p>		
<p>Asianosaisten vastaus: Valitus tulee hylätä perusteettomana ja valittaja tulee velvoittaa korvaamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut. Perusteluinaan vastaaja on sitä mieltä, että toimituksessa on löydetty maastosta rajamerkki 31. Samoin on löytynyt pyykkiparin 91–9 keskipiste. Raja on käyty niiden perusteella.</p>		
<p>Maa oikeuden perustelut: MO toteaa arkistotutkimuksissaan, että viimeisenä lainvoimaisena rajankäyntinä on pidettävä mainittua maanhankintalain mukaista lohkomista vuodelta 1956. Täydennysmittaukset MO:n mukaan tukee vahvasti sitä vaatimusta, että pyykin 28 (31) oikea paikka tulee olla 14 m toimituksessa rakennetusta pyykistä pyykin 193 suuntaan. Epä-</p>		

¹¹ rajamerkin sijaintikeskivirhe

selväksi on jäänyt, miten pyykki 31 on siirtynyt, mutta MO katsoo täydennysmittaus-
ten ja katselmuksen perusteella, että pyykin 28 (31) oikea paikka on 14 m toimitukses-
sa rakennetusta pyykistä pyykin 193 suuntaan. Tästä raja jatkuu suorana pyykille raja-
piste 9.

Maaoikeuden ratkaisu:

Asia on ollut varsin epäselvä. Erilaisten vaihtoehtojen tueksi on esitetty varteenotetta-
via näkökohtia. On kohtuullista ja oikeudenmukaista, että asianosaiset itse vastaavat
oikeudenkäyntikuluistaan. Muutokset toimitusinsinöörin ratkaisuun: Toimituksessa
rakennettu pyykki 28 (31) tulee siirtää 14 m kaakossa olevan pyykin 193 suuntaan.
Tästä pisteestä raja jatkuu suorana rajapiste 9:lle. Välipyykki 84 on poistettava ja uusi
vastaava pyykki on rakennettava rajalinjalle. *KML 104 §, 284 § ja 264 §.*

3.2.22 Tapaus 22	Vaasan MO	Dnro M 08/123
<p>Käsittely toimituksessa: Toimituksen alussa tehdyssä maastokatselmuksessa on löydetty pyykki 3, 20, 21, 58, ja 10 hakijan tilojen rajoilta sekä pyykki 5, 17, 60, 5, 3, 12, 342 ja 344 viereisten tonttien rajoilta. Pyykkejä 1, 2, 4 ja 341 ei ole löydetty. Hakija on hakenut rajankäyntiä rajoilla 341-1-20-10-58-21-3-4. Hakijan mukaan osa pyykeistä on löytynyt, mutta ne ovat täysin ristiriidassa olemassa olevien dokumenttien kanssa. Toimitusinsinööri keskeytti toimituksen perusteena lisäarkistotutkimuksien tekeminen. Toimitusta jatkaessaan toimitusinsinööri on selostanut asianosaisille arkistotutkimuksiaan. Toimitusinsinööri on käynyt rajan 341-10 ja rakentanut uuden pyykin nro 81 97,5 m pyykistä nro 10, eli raja määrätty entiseen paikkaansa viimeisen lainvoimaisen ratkaisun mukaisesti. Raja 3-4 on käyty maastomerkkien mukaan eli kuusiaidan mukaan. Uusi pyykki nro 19 on rakennettu 29,7 m päähän pyykistä nro 3. Toimitusinsinöörin mielestä lohkomiskartta TN:o 24059 ei ole oikein, koska kartta on kopioitu isojaon järjestelyn kartasta, missä raja 341-342 on väärässä paikassa kartalla. Tämä johtaa siihen, että pyykistä nro 3 rantaan on liian pitkä matka. Tätä virhettä on yritetty korjata toimituksessa nro 57512, missä myös on korjattu pyykin nro 5 sijaintia ja vähennetty Saarelan tilan pinta-alaa 800 m². Walven tilan pinta-alakin on liian suuri, mutta sitä ei ole korjattu, koska tuo tila ei ole ollut mukana yhdessäkään toimituksessa. Toimitusinsinööri on päättänyt, että kiinteistöjärjestelmän puutteiden vuoksi puolet toimituskustannuksista maksetaan valtion varoista. Toinen puoli on ositeltu asianosaisten maksettavaksi.</p>		
<p>Hakijan valitus: Hakija vaatii, että heidän kaikkia tonttejaan koskevat rajalinjat sekä niitä määrittävät pyykki sijoitetaan mahdollisimman oikeudenmukaisesti vastaamaan kyseisiä tontteja ja alkuperäistä päätilaa kokevia lohkomiskarttoja sekä kiinteistörekisterissä määriteltyjä pinta-aloja. Koska hakija katsoo sekaannuksen johtuvan Maanmittauslaitoksen tekemistä virheistä, hakija vaatii oikeudenkäyntikulua ja toimituskustannuksia korvattavaksi valtion varoista.</p>		
<p>Asianosaisten vastaus: Vastaaja 1: Valitus on hylättävä ja hakija on velvoitettava korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulut. Vastaaja katsoo toimitusinsinöörin toimineen oikein. Vastaaja 2: Valitus on hylättävä ja toimitusmiesten määräämä rajan paikka vahvistettava. Valittajan tulee korvata vastaajan oikeudenkäyntikulut. Vastaaja 3: Kiistää muutosvaatimuksen ja vaatii valittajaa korvaamaan vastaajan oikeudenkäyntikulut. Vastaaja 4: Vaatii, että valitus hylätään. Toimitusinsinöörin ratkaisu on oikea. Vastaaja 5: Siltä osin kun raja on käyty vastaajan tilaa vastaan, vastaajalla ei ole huomauttamista toimitusinsinöörin ratkaisun suhteen. Vastaaja vaatii valtiota korvaamaan oikeudenkäyntikulunsa.</p>		

Vastaaja 6: Ei ole vastannut valitukseen.
<p>Maa- ja metsätalouden perustelut:</p> <p>Kiinteistömäärityksessä ei yleensä voida pitää lähtökohtana tilojen kiinteistörekisteriin merkittyjä pinta-aloja silloin, kun kyse on vanhoista perinteisiin mittausvälinein toteutetuista kartoituksista maaseudulla. MO on hankkinut omasta aloitteestaan isojaonjärjestelykartasta skannatun jäljennöksen, joka laadultaan ja mittakaavaltaan vastaa tarkasti arkistossa olevaa karttaa. Tässä yhteydessä on myös selvitetty, ettei asiakirjoissa ole lainkaan karttaan liittyvää rajamerkkiselitelmiä. MO on suorittanut maastokatselmuksen ja toteaa seuraavaa, ettei tila mitenkään voisi sijaita valittajan vaatimassa paikassa. Valittaja on omistanut kiinteistönsä lähes kolmenkymmenen vuoden ajan ilman, että rajoista on ollut riitaa. Kysymys rajan paikasta on tullut esille vasta, kun valittaja on ollut aikeissa myydä kesämökkinsä ja pyykkejä on todettu puuttuvan. Valittaja on perustanut vaatimuksensa pelkästään isojaon järjestelyn karttaan. Mitään konkreettista näyttöä siitä, että rajat maastossa olisivat kulkeneet jopa 20 m eri paikassa ja syvällä naapurikiinteistöjen alueella ei ole esitetty.</p>
<p>Maa- ja metsätalouden ratkaisu:</p> <p>OK 21 luvun 14 §:n 1 momentin mukaan oikeudenkäyntikulujen korvaamista koskeva vaatimus on tehtävä ennen käsittelyn päättymistä. Siltä osin kun vastaaja 1 on esittänyt vasta MO:n istuntokäsittelyn jälkeen, niitä ei tutkita. Valtiolla ei ole asianosaisena asemaa MO:ssa eikä valtiota voida velvoittaa korvaamaan oikeudenkäyntikuluja. Valittaja on hävinnyt jutun MO:ssa ja valittajan on korvattava vastapuolensa oikeudenkäyntikulut. Valitus hylätään. Toimitusinsinöörin ratkaisua ei siis muuteta. <i>KML 104 § 1,2 ja 3 momentti OK 21 luku 14 § 1 momentti.</i></p>

3.2.23 Tapaus 23	Vaasan MO	Dnro M 06/1923
<p>Käsittely toimituksessa:</p> <p>Toimitusinsinööri oli todennut arkistotutkimuksista, että kiinteistö Tokola on muodostunut vuonna 1925. Kiinteistö Perälä on muodostunut myös vuonna 1925. Hakija oli esittänyt, että raja kulkee pyykistä nro 16 Lopotinkatua, niin kuin lohkomisen karta osoittaa. Hakijan mukaan Lopotintien eteläpäässä on ollut myös pyykki, joka on jossain vaiheessa kaivettu upoksiin. Pyykkiä 16 oli hakijan mukaan käytetty myöhemmin lohkomisissa lähtöpisteenä. Vastapuoli ei ollut esittänyt vaatimuksia rajan paikan suhteen. Katselmuksessa löydettiin pyykki 16 ja 17. Toimitusinsinööri oli päättänyt käydä rajan rajapiste 16–rajapiste 8 tilojen Tokola ja Perälä välillä 118,9 m matkalla tien keskiviivaan. Toimitusta oli jatkettu myöhemmin uudelleen. Toimitusinsinööri oli todennut, että häneltä oli jäänyt huomaamatta halkomistoimitus kiinteistöllä Kukkasalo. Myös rekisterikartalla kiinteistöjen ulottuvuus oli virheellinen. Toimitusinsinööri oli päättänyt suorittaa asiavirheen korjaamisen, mihin kaikki asianosaiset olivat suostuneet. Arkistotutkimuksista ja edellä selostetusta syystä johtuen toimitetun rajankäynnin rajanaapurikiinteistö oli Kukkasalo eikä kiinteistö Perälä.</p>		
<p>Hakijan valitus:</p> <p>Valittaja on vaatinut, että toimitusinsinöörin päätös kumotaan, ja että rajankäynnissä todetaan rajan kulkevan niin kuin lohkomiskartassa vuodelta 1982 on merkitty pyykistä 16 Lopotinkatua pitkin. Lisäksi vaatimuksena on, että valtion tulee korvata valittajan oikeudenkäyntikulut.</p>		
<p>Asianosaisten vastaus:</p> <p>Ei ole antanut vastausta valituksen johdosta</p>		
<p>Maa- ja metsätalouden perustelut:</p> <p>MO on suorittanut katselmuksen ja toimitusinsinööriä on kuultu. Jutussa on kysymys lain yhteisten teiden ja valtaojien sekä niihin verrattavien alueiden lakkaamisesta yhteisinä alueina. Mainittu laki on tullut voimaan 1.3.1977. Ojalain 3 §:n 1 ja 2 momentti.</p>		

tien mukaan yhteinen alue lakkaa tämän lain voimaan tullessa olemasta yhteinen alue. Lakannut yhteinen alue siirtyy sanotusta ajankohdasta joko alueeseen rajoittuvaan kiinteistöön tai kunnan omistukseen. Ojalain 7 §:n 1 momentin mukaan siirtyy lakannut yhteinen alue pääsääntöisesti ns. keskiviivaperiaatteen mukaisesti. KKO:n ratkaisusta 8.2.1971 taltio 290 ja julkaisussa KKO:n selostuksia ja tiedonantoja vuodelta 1973 selostetusta tapauksesta on todettavissa periaate, ettei ilman rajankäyntiä toimitettu naapuritilan tilusten virheellinen selittäminen ja kartoittaminen toimituksen kohteena olevaan tilaan estä tilanteen korjaamista myöhemmin rajankäynnillä. MO katsoo, että tällaisena rajan paikan määräämistä koskevana perusteena ja selvityksenä on tässä tapauksessa pidettävä ojalain 7 §:n mukaista keskiviivaperiaatetta. Toimitusinsinöörin ratkaisua asiassa ei ole syytä muuttaa.

Maa- oikeuden ratkaisu:

Valtio ei ole valittajan vastapuoli jutussa. Valittaja häviää jutun MO:ssa. Hän saa pitää oikeudenkäyntikulunsa vahinkonaan. Toimitusinsinöörin ratkaisua ei muuteta.

Ojalaki 3 § 1 ja 2 momentti, 7 § 1 momentti ja 20 §, KML 104 § 2 momentti.

3.2.24 Tapaus 24	Etelä-Suomen MO	Dnro M 98/062
<p>Käsittely toimituksessa: Toimitusinsinööri on selostanut toimenpiteensä liitteinä A ja B joita ei ole käytettävissä. Mutta perustelut löytyvät MO:n tuomiosta.</p>		
<p>Hakijan valitus: Hakija on vaatinut, että MO kumoaa toimituksen tai järjestää niin, että uutta putkipyykkiä no 63 siirretään 1 m tai, että MO palauttaa toimituksen toimitusinsinöörille käsittelyyn uudelleen ja määrää alkuperäisen betonipyykin kaivettavaksi esiin ja, että hänet vapautetaan maksamasta toimituskuluja ja, että hän saa hyvityksenä oikeudenkäyntikulut korkoineen. Toimitusinsinööri on kertonut vastineessaan, että rajankäyntitoimituksessa kävi ilmi, että maavalli ulottui toisen kiinteistön alueelle. Hän ei ole määrännyt maata kaivettavaksi pois, jotta vanha pyykki löytyisi. Jotta välttyttäisiin tulkintakysymyksiltä, rakennettiin uusi pyykki tarkalleen oikealle paikalle. Molemmat kiinteistöt maksavat toimituskulut saamansa hyödyn mukaan.</p>		
<p>Asianosaisten vastaus: Asianosainen 1 hyväksyy toimituksen sellaisenaan ja vaatii oikeudenkäyntikulujaan korvattavaksi. Asianosainen 2 hyväksyy toimituksen sellaisenaan – ei vaatimuksia.</p>		
<p>Maa- oikeuden perustelut: MO on katselmuksessaan todennut, että putkipyykki nro 63 seisoo tukevasti paikoillaan täytemaassa. Ei ole riskiä siitä, että putkipyykistä olisi haittaa tai, että se tuhoutuisi. Vaatimukset kaivamisesta tai siirtämisestä hylätään. Toimituskustannukset jaetaan asianosaisten kesken saadun hyödyn mukaisesti. Hakijan vaatimukset toimituskustannuksien osalta hylätään. Oikeudenkäyntikulujen osalta hakija on hävinnyt asian ja hänet määrätään maksamaan vastapuolen oikeudenkäyntikulut.</p>		
<p>Maa- oikeuden ratkaisu: Muutoshakemus hylätään. Hakija määrätään maksamaan X markkaa hyvityksenä asianosaiselle 1. <i>KML 108 § ja 209 §.</i></p>		

3.2.25 Tapaus 25	Etelä-Suomen MO	Dnro M 99/068
<p>Käsittely toimituksessa: Toimitusinsinööri on selostanut toimenpiteensä liitteinä A ja B joita ei ole käytettävissä. Mutta perustelut löytyvät MO:n tuomiosta.</p>		
<p>Hakijan valitus: Hakijat vaativat rajan pyykkien 23 ja 99 välillä mitattavaksi uudestaan maastossa van-</p>		

<p>haan paikkaan. Uusi raja vaikeuttaa liikennettä yhteismaan länsipuolelle, vesialue tulee pieneneväksi ja siten pienenee venevalkamassa venepaikkojen määrä. Hakijat vaativat myös oikeudenkäyntikulujen korvaamista ja torjuvat vastapuolen oikeudenkäyntikuluvaatimuksen.</p>
<p>Asianosaisten vastaus: Asianosainen 1 vastustaa valitusta ja vaatii sen hylkäämistä. Lisäksi hän vaatii oikeudenkäyntikulujensa korvaamista.</p>
<p>Maa- ja vesioikeuden perustelut: MO on suorittanut asianosaisten läsnä ollessa katselmuksen. Tuomioistuimien on vaatinut, että jakokunnan edustaja antaa valtakirjan valtuudestaan edustaa jakokuntaa. Koska tuomioistuimien ei ole sellaista saanut, hylätään valitus jakokunnan osalta. Muutoshakemuksessa ei ole tuotu mitään sellaista seikkaa esille, että pyykki 24 olisi saunan sisällä eikä myöskään ole todistettu että se olisi ulkopuolella. Tuomioistuimen tekemissä arki- ja tutkimusten perusteella asia on niin epäselvä, että tuomioistuimien katsoo viimeiseksi lainvoimaiseksi toimitukseksi vuonna 1886 vahvistetun isojaontäydennystoimituksen. Näillä perusteilla tuomioistuimien katsoo että toimitusinsinöörin ratkaisua pyykin 99 kohdalla ei ole syytä muuttaa.</p>
<p>Maa- ja vesioikeuden ratkaisu: Edellä mainituilla perusteilla valitus hylätään. Osapuolet vastaavat omista oikeudenkäyntikuluisaan. <i>OK 21 luku 8a § ja KML 104 §.</i></p>

3.2.26 Tapaus 26	Etelä-Suomen MO	Dnro M 99/027
<p>Käsittely toimituksessa: Hakijan hakemuksesta vireille tulleessa 29.8.1996 suoritetussa rajankäyntitoimituksessa todettiin, että Kokkolan tilan ja Jussilan tilan väliset rajapyykit nrot 2 ja 3 olivat hävinneet. Toimituksessa kiinnitettiin kalliopyykki nro 84 luonnonkivessä olevan kohdistusmerkin paikalle, pyykin nro 2 paikalle rakennettiin pyykki nro 78 ja pyykin nro 3 paikalle pyykki nro 44 ja käytiin siten tilojen välinen raja pyykkivälillä nrot 84(1)–78(2)–44(3). Pyykkien paikat määritettiin toimituksen nro 44185 kartan mukaisesti. Valittaja, Jussilan tilan omistajana haki toimitukseen muutosta. Maa- ja vesioikeuden suorittamassa katselmuksessa löydettiin pyykkit nrot 1 ja 8. Valittajan hyväksytyä toimituksen MO hylkäsi valituksen 12.6.1997. Toimitus rekisteröitiin 25.8.1997. Valittajan hakemuksesta vireille tulleessa toimituksessa käytiin tilojen Jussila ja Kokkola välinen raja pyykkivälillä nrot 78–rajapiste 44</p>		
<p>Hakijan valitus: 1. Pyykkiä nro 44(3) siirretään 2,6 m kohti pyykkiä nro 9, 2. Pyykki nro 78(2) siirretään oikealle paikalle ja 3. 29.8.1996 suoritettu toimitus nro x kumotaan ja oikaistaan. Perustelut: Väärin mitattu ja, että edellinen toimitus ei ole laillinen, koska toimitukseen ei kutsuttu tilan Hiidenrinne RN:o 4:0 omistajaa TL:a.</p>		
<p>Asianosaisten vastaus: Valittaja on todennut, että kaikki hyväksyivät edellisen toimituksen. Lumiaura oli vienyt pyykin ja se oli löytynyt aurauspennasta. Rakennusmestari oli pystyttänyt sen omen mittauksensa perusteella. TL katsoi, että pyykin nro 4 paikan voi mitata pyykistä nro 45. Pyykki on hävinnyt saostuskaivon teon yhteydessä.</p>		
<p>Toimitusinsinöörin lausunto: Toimitusinsinööri on antanut lausunnon ja todennut siinä, että toimituksen nro x lopettamisen jälkeen pyykki nro 44 on ollut välillä irrallisena ja asetettu sen jälkeen pyykkit nrot 84 ja 78 osoittamalle linjalle. Tällöin pyykki ei ole rajankäyntitoimituksen kartan ja koordinaattien osoittamalla paikalla. Koska pyykin nro 44 paikka on viimeksi määritetty mainitussa toimituksessa, on se kiinteistönmuodostamislain 104 §:n 1 mo-</p>		

mentin mukaan määriteltävä sen mukaisesti ja näin on toimituksessa menetelty. Rajapisteen nro 44 paikka on nyt sama, mihin se on edellisessä toimituksessa määritetty, joten ei ole perustetta muuttaa paikkaa valituksen johdosta.

Maa- ja metsätalouden oikeuden ratkaisu:

Etelä-Suomen MO on tuomiollaan 12.6.1997 ratkaissut rajankäyntitoimitusta koskevan valituksen. Valitusaika on päättynyt 11.8.1997 ja toimitus on tullut silloin lainvoimaiseksi. Hakemus on saapunut maanmittaustoimistoon vasta 5.1.1999. Tämän vuoksi hakemus jätetään valituksena myöhään saapuneena tutkimatta. Oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 1 §:n 2. kohdan ja 16 §:n nojalla voidaan lainvoiman saanut oikeudellinen ratkaisu tehdystä kantelusta tuomiovirheen perusteella poistaa, jos henkilö, jota ei ole kuultu, kärsii haittaa tuomiosta. Hakija ei kuitenkaan ole väittänyt, että häntä itseään ei olisi kuultu asiassa ja hän olisi sen vuoksi kärsinyt haittaa toimituksesta. Näin ollen hakemus jätetään kanteluna tutkimatta. Oikeudenkäymiskaaren 31 luvun 7 ja 16 §:n nojalla voidaan lainvoiman saanut oikeudellinen ratkaisu purkaa. Saman luvun 12 §:n 1 momentin mukaan tuomion purkamista haetaan korkeimmalta oikeudelta. MO jättää hakemuksen toimituksen purkuvaatimuksena toimivaltaansa kuulumattomana tutkimatta.

Valitus toimituksesta nro x: Toimituksessa on käyty tilojen Jussila RN:o 1:49 ja Kokkola RN:o 1:92 välinen raja pyykkivälillä nrot 78–rajapiste 44 rajankäyntitoimituksessa nro x määrättyyn paikkaan. Hakija on vaatinut, että raja käydään toiseen paikkaan. Koska rajan paikka on viimeksi määrätty edellä mainitussa rajankäyntitoimituksessa nro x, rajan paikka on nyt määrättävä siinä tehdyn ratkaisun mukaisesti. Hakija ei ole väittänyt, että rajapistettä nro 44 ja pyykkiä nro 78 ei olisi määrätty rajankäyntitoimituksessa nro x määrättyille paikoille. Toimitusmiesten päätöstä ei siten ole syytä muuttaa. *KML 104 §.*

3.2.27 Tapaus 27	Etelä-Suomen MO	Dnro M 99/036
<p>Käsittely toimituksessa: Hakijan hakemuksesta vireille tullessa toimituksessa on käyty raja tilojen Lehtola RN:o 3:201, Marjala RN:o 3:202 ja Leile RN:o 3:262 raja pyykkivälillä nrot 5–2–3. Siirtyneen yksikivisen pyykin nro 2 paikkaa osoittamaan rakennettiin putkipyykki nro 86 siirrettynä 2 m pyykkiä nro 3 kohti. Toimituskustannuksista toimitusinsinööri on tehnyt seuraavan päätöksen: Toimituskustannukset jaetaan puoliksi.</p>		
<p>Hakijan valitus: Hakija on vaatinut, että toimituskustannukset määrätään kokonaan toimituksen hakijan maksettavaksi ja, että toimituksen hakija veloitetaan korvaamaan hänen oikeudenkäyntikulunsa 10 000 markkaa korkoineen. Hakija on katsonut, että rajapyykki on siirretty paikaltaan 1.11.1997 Marjalan tilalla tehdyn siltarummun asennustyön yhteydessä. LK on ottanut yhteyttä rakennusvalvontaviranomaisiin ja lähettänyt OS:n kuolinpesälle kirjeen, jossa hän oli pyytännyt ryhtymään toimenpiteisiin rajapyykin siirtämiseksi takaisin paikalleen. Koska toimituksen hakija on hakenut maanmittaustoimitusta, hänen on katsottava myöntäneen siirtäneensä pyykin paikaltaan.</p>		
<p>Asianosaisten vastaus: Vastajaat vastustivat valitusta ja vaativat korvausta oikeudenkäyntikulusta 4880 markkaa korkoineen ja arvonnäköveroineen. Vastaja on ilmoittanut, että pyykki ei ollut siirtynyt hänen oman toimintansa tai sellaisen toiminnan tuloksena, josta hän oli vastuussa. Rajankäynnin suorittaminen oli ollut aiheellista ja kustannukset oli jaettu oikein.</p>		
<p>Maa- ja metsätalouden oikeuden perustelut: Toimituksessa suoritettussa katselmuksessa on todettu, että pyykki oli kallistunut ja</p>		

sijaitsi veden peittämässä ojassa. MO:lle jätetyistä valokuvista voidaan niin ikään havaita pyykin kallistuneen ojassa siten, että rajan paikka ei ole ollut varmuudella todettavissa. Marjalan tilan RN:o 3:202 omistajat eivät siten ole hakeneet rajankäyntitoimista aiheettomasti eivätkä tuottaneet aiheettomia toimituskustannuksia. Rajan oikean paikan määrittäminen on ollut hyödyksi sekä Lehtolan että Marjalan tilan omistajille. Näin ollen tilat vastaavat toimituskustannuksista puoliksi.

Maa oikeuden ratkaisu:

Hakija joka on oikeudenkäymiskaaren 21 luvun 1 §:ssä tarkoitetulla tavalla hävinnyt asian maa oikeudessa, veloitetaan suorittamaan vastaajan korvauksena maa oikeudessa aiheutuneista oikeudenkäyntikuluista 4880 markkaa. *ML 209 § 1 momentti ja 211 § 1 momentti.*

4 TUTKIMUKSEN TULOKSET

Tämän työn kannalta ei ole oleellista tietää onko asianosainen voittanut tai hävinnyt juttunsa maa- oikeudessa. Tavoitteenani on ollut verrata maa- oikeuden tekemiä oikeudellisia perusteita eli lainkohtia, joihin maa- oikeus on tuomion sitonut.

4.1 Maa- oikeuksien tuomioiden vertailua

Olen vertaillut 25:tä maa- oikeuden ratkaisua, joissa on valitettu rajan paikasta. Lisäksi olen verrannut kahdeksaa ratkaisua keskenään, koska niissä on valitettu pelkästään toimituskustannuksista tai rajan paikan lisäksi toimituskustannuksista. Maa- oikeuksien tuomioita käsitellessäni en ole kommentoinut millään tavalla toimitusinsinöörin tai -miesten menettelytapoja tai ratkaisuja.

Olen käyttänyt vertailun tukena korkeimman oikeuden ennakkopäätöstä, jos vastaavanlainen tapaus niistä löytyy. Suurin osa korkeimman oikeuden ennakkopäätöksistä on jakolain ajalta. Siitä ei muodostu ongelmaa tässä vertailussa, koska jo aiempi vertailu voimassa olevan lain kanssa osoitti sen, että rajankäynnin osalta laki ei ole merkittävästi muuttunut.

Olen esittänyt seuraavalla sivulla olevassa Taulukossa 2:

- tapauksen valituksen syyn
- kussakin tapauksessa maa- oikeuden esittämät lainkohdat, joihin tuomio on sidottu
- korkeimman oikeuden ennakkopäätöksen vastaavantyyppisestä tapauksesta
- tulkinnan, kun olen verrannut tapausta lakiin ja toisiinsa.

Taulukko 2. Käsitelyjen tapausten vertailu lakiin, KKO:n ennakkopäätöksiin ja toisiinsa

Tapaukset	Valituksen syy	Lainkohdat	KKO:n ennakkopäätökset	Tulkinta
Tapaus 1	Rajan paikka	KML 104 §	KKO 5.11.1982 taltio 3642	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 2	Rajan paikka	KML 104 §	KKO 5.11.1982 taltio 3642	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 3	Rajan paikka/toimituskustannukset	KML 104§, 101 § ja 209 §	KKO 1957-II-71 taltio 2311	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 4	Rajan paikka	KML 104 §, 101 § ja 291 §	KKO 29.1.1996 taltio 296	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 5	Toimituskustannukset	KML 209 § OK 20 luku 3 §	Ei löytynyt ennakkopäätöstä	Linjassa toimituskustannuksista tehtyihin valituksiin ja lakiin
Tapaus 6	Rajan paikka	KML 104 §	KKO 1961-II-8	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 7	Rajan paikka	KML 104 §	KKO 10.5.1994 taltio 1772	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 8	Rajan paikka	KML 104 §	KKO 4.1.1994 taltio 4	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 9	Rajan paikka/toimituskustannukset	KML 101 §, 104 § ja 209 §	KKO 1957-II-71 taltio 2311	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 10	Rajan paikka	KML 104 §	KKO 4.1.1994 taltio 4	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 11	Rajan paikka/toimituskustannukset	KML 104 §, 209 §, 211 §, 232 §, 241 § ja 270 § OK 21 luku 1 §, 8 b §, 14 § ja 16 §	KKO 1957-II-71 taltio 2311	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 12	Rajan paikka	KML 17 §, 101 §, 104 §, 107 §, 270 § KMA 53 § OK 17 luku 12 § ja 21 luku 1 §, 8 a § ja 16 §	KKO 1974-II-88	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 13	Rajan paikka	KML 104 § ja 209 §	KKO 15.12.1992 taltio 4289	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 14	Rajan paikka	KML 104 § ja 270 § OK 21 luku 1 § ja 16 §	KKO 4.1.1994 taltio 4	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 15	Rajan paikka/toimituskustannukset	KML 101 §, 104 §, 209 § ja 211 §	KKO 1957-II-71 taltio 2311	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 16	Rajan paikka/toimituskustannukset	KML 101 §, 104 § ja 209 §	KKO 4.1.1994 taltio 4	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 17	Rajan paikka	KML 104 § ja 107 § OK 21 luvun 1 §	KKO 1974-II-88	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 18	Rajan paikka	KML 101 § ja 104 § OK 21 luku 1 §	KKO 30.11.1992 taltio 4111	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 19	Rajan paikka	KML 104 § KMA 51 §	KKO 17.11.1992 taltio 4012	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 20	Rajan paikka	KML 104 § ja 185 §	KKO 4.1.1994 taltio 4	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 21	Rajan paikka	KML 104 §, 284 § ja 264 §	KKO 4.6.1991 taltio 1913	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 22	Rajan paikka/toimituskustannukset	KML 104 § OK 21 luku 14 § 1 mom.	KKO 1961-II-8	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 23	Rajan paikka	Ojalaki 3 § 1 ja 2 mom., 7 § 1 mom. ja 20 § KML 104 §	KKO 17.6.1991 taltio 2063	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 24	Rajan paikka	KML 108 § ja 209 §	Ei löytynyt ennakkopäätöstä	Linjassa lakiin
Tapaus 25	Rajan paikka	KML 104 §	KKO 5.11.1982 taltio 3642	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 26	Rajan paikka	KML 104 §	KKO 29.1.1996 taltio 296	Linjassa lakiin ja toisiinsa
Tapaus 27	Toimituskustannukset	KML 209 § 1 mom. ja 211 §	Ei löytynyt ennakkopäätöstä	Linjassa toimituskustannuksista tehtyihin valituksiin ja lakiin

Tapauksen perusteella voidaan todeta, että maa- ja metsäoikeudet perustelevat tuomionsa rajanpaikkaa koskevissa valituksissa pääsääntöisesti kiinteistömuodostamislain 104 §:llä, jonka perusteella voidaan sanoa, että oikeuskäytäntö on muodostunut samanlaiseksi Suomessa.

Tapauksesta riippuen maa- ja metsäoikeudet ovat perustelleet päätöksiään myös muilla KML:n kohdilla selkeyttääkseen asiaa. Tutkimassani aineistossa oli myös 2 pelkistä toimituskustannuksista ja 6 sekä rajanpaikasta että toimituskustannuksista johtuvaa valitusta. Näissäkin tapauksissa maa- ja metsäoikeudet ovat tuomioissaan samalla linjalla laintulkinnassa. Tämä lainkohta voi jossain tapauksissa aiheuttaa erilaisia päätöksiä sen suhteen mikä on kunkin asianosaisen saama hyöty rajankäynnistä. Jos valituksissa on lisäksi ollut muita vaateita, kuten esimerkiksi oikeudenkäyntikulut, on luonnollista että nämäkin perustellaan. Näissä tapauksissa maa- ja metsäoikeudet ovat perusteluissaan viitanneet oikeudenkäymiskaareen, josta on löytynyt perustelut edellä mainittuun esimerkkiin. Näissäkin tapauksissa ovat oikeuden perustelut olleet hyvin linjassa kautta Suomen.

Maa- ja metsäoikeuksien 27 ratkaisusta 24 oli hylättyjä eli maa- ja metsäoikeudet olivat katsoneet, että toimitusinsinöörit ovat menettelleet lain ja asetuksen mukaisesti rajankäynneissä. Ratkaisuista 3 palautettiin takaisin toimitukseen, koska kahdessa ratkaisussa arkistotutkimukset olivat puutteellisia ja yhdessä tapauksessa toimitusinsinööri oli tehnyt 14 metrin arviointivirheen. Toimitukseen palautetut 3 ratkaisua noudattavat myös maa- ja metsäoikeuksien oikeuskäytäntöä. Palautetuissa toimituksissa oli todettu selvä toimitusinsinöörin tekemä virhe.

4.2 Opinnäytetyön arviointi

Laadullisen tutkimuksen analyysissä tutkijan apuna ovat ainoastaan omat ennakkoletukset, arkielämän peukalosäännöt ja enemmän tai vähemmän teoreettinen oppineisuus (Eskola & Suoranta 1996, 164). Lähtökohtana on tutkijan avoin subjektiviteetti¹² ja sen myöntäminen, että tutkija on tutkimuksensa keskeinen tutkimusväline. Pääasial-

---

¹² sisällölliset käsitykset, kokemukset ja tunteet

lisiin luotettavuuden kriteeri on tutkija itse ja näin ollen luotettavuuden kriteeri koskee koko tutkimusprosessia. (Eskola & Suoranta 1996, 165.)

Professori Klaus Mäkelän (1990) mukaan laadullisen tutkimuksen arvioinnissa tulee kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin:

- aineiston yhteiskunnalliseen merkittävyyteen
- aineiston riittävyyteen ja analyysin kattavuuteen
- analyysin arvioitavuuteen ja toistettavuuteen.

Oman arvioni mukaan tämä opinnäytetyö on siinä mielessä yhteiskunnallisesti merkittävä, että Suomessa tie- ja rajankäyntiriitoihin perinteisesti on sisältynyt paljon asianosaisten välisiä pitkäkestoisia suku- tai naapuririitoja ja sitä kautta suuria tunteita. Näiden tuntemusten sumentamana asianosaiset ovat olleet tyytymättömiä toimitusinsinöörin ratkaisuun ja hakeneet muutosta siihen. Maa- ja metsätalouden oikeuksien ratkaisut ovat olleet yhteneväisiä ja kansalaiset voivat luottaa siihen, että he saavat tasapuolisen kohtelun lain edessä. Tosin itse koen, että voimakkaasti tunteisiin liittyvissä rajankäyntiriidoissa olisi sovittelumenettely parempi ja halvempi tie saavuttaa ratkaisu.

Jatkan työn arviointia aineiston riittävyyden ja analyysin kattavuuden pohtimisella. Pyysin kutakin maa- ja metsätalouden oikeutta lähettämään minulle noin neljä oikeuden ratkaisua. Päädyin neljään tapaukseen siten, että jos joku maa- ja metsätalouden oikeus lähettää vain yhden tai ei yhtään tapausta ja, joku toinen maa- ja metsätalouden oikeus lähettää neljä tai enemmän tapauksia, ei käsittelemäni aineisto kasva liian suureksi esitellä tässä opinnäytetyössä. Käsittelemieni tapausten määrän voidaan katsoa olevan riittävän, sillä laki on hyvin yksiselitteinen vanhan rajan määrittämisestä entiseen paikkaansa eikä sen määrittelyyn vaikuta mitkään ulkopuoliset seikat (kuten esimerkiksi tieriidoissa yksityistielaki, kiinteistönmuodostamislaki, rasitteet, oikeudet, yms.).

Aineiston analysointi on tehty vertailemalla eri maa- ja metsätalouden oikeuksien tuomioissa olleita valituksen syitä ja oikeuden ratkaisuja ja perusteluja lakiin ja toisiinsa sekä korkeimman oikeuden ennakkopäätöksiin.

Opinnäytetyön aiheen tiukka rajaaminen aiheuttaa sen, että tämä tutkimus on toistettavissa samoilla kriteereillä (maaoikeuden ratkaisu ja perustelut eli lainkohdat sekä KKO:n ennakkopäätös).

5 POHDINTA

Esitin opinnäytetyöni alussa kaksi peruskysymystä: Saavatko asianosaiset yhdenvertaisen kohtelun kaikissa maa- oikeuksissa? Ovatko maa- oikeuden tuomiot yhdenmukaisia eli onko oikeuskäytäntö muodostunut samanlaiseksi koko Suomessa?

Kuten jo luvussa 4 totesin, maa- oikeudet noudattavat hyvin samankaltaisesti kiinteistömuodostamislakia ja oikeuskäytäntö niissä on muodostunut yhteneväiseksi kaikissa maa- oikeuksissa. Näin ollen asianosaiset saavat yhdenvertaisen kohtelun kaikissa maa- oikeuksissa Suomessa. Kansalaiset voivat luottaa oikeuslaitokseen maa- oikeusasioissa. Huolestuneempi pitäisi olla, jos tuloksena olisi ollut, että oikeuskäytäntö olisi muodostunut jokaisella maa- oikeudella omanlaiseksi tai poikkeamia olisi löytynyt vain joissakin maa- oikeuksissa. Tutkimukseni tuloksen voidaan sanoa olleen toivotunkaltainen.

Haluan nostaa esille muutaman havainnon. Nämä havaintoni eivät suoranaisesti liity maa- oikeuksien toimintaan. **Ensinnäkin** kiinnitin huomiota kahden tapauksen kohdalla toimitusinsinöörien huolimattomasti tekemiin arkistotutkimuksiin, joiden perusteella maa- oikeudet palauttivat jutut uudelleen toimitukseen. Maa- oikeuksien perusteluihin viitaten eivät näiden kahden tapauksen lopputulokset jatkokäsittelyn jälkeen tule mielestäni muuttumaan.

Toinen huomionarvoinen seikka oli, että vain yhdessä tapauksessa 27:stä asianosaisen valitus oli ollut aiheellinen ja toimitusinsinöörin määrittäminen rajan paikasta oli yhden rajapyykin kohdalla 14 metriä väärässä paikassa.

Kolmanneksi esille noussut asia koski asianosaisia itseään. Pelkästään toimituskustannuksista valittaminen maa- oikeuteen on mielestäni melko turhaa ja kallista verrattuna saatuun hyötyyn. Vain yhdessä tapauksessa maa- oikeus kohtuullisesti toimituskustannuksia hakijan hyväksi, mutta tässäkin tapauksessa kulut olivat hyötyä suuremmat. Syytä siihen, miksi toimituskustannuksista lähdetään valittamaan voi olla kiinteistömuodostamislain huono tuntemus ja oletus siitä, että koska rajankäyntiä ei ole tilattu ei siitä myöskään tarvitse maksaa.

Neljänneksi huomioni kiinnittyi valituksiin, joista mielestäni kävi selvästi ilmi joko pitkään kestänyt sukulaisuus- tai naapuririita, joihin liittyy voimakkaita tunteita ja, jossa raja on otettu välikappaleeksi. Vaikka tällaiset tapaukset ovatkin hyvin värikkäitä seurattavia, eivät ne kuitenkaan kuuluisi maa-oikeuksien ratkottavaksi. Koska kyseessä on kuitenkin erimielisyys rajan paikasta ja valitus maa-oikeudelle tehdään, on tapaus tutkittava ja käsiteltävä.

Maa-oikeusasioista osa voisi soveltua hyvin sovittelumenettelyn piiriin. Tällaisia ovat mielestäni hyvin tunnepitoiset sukulaisuus- ja naapuririitatapaukset, joissa kiinteistön raja on otettu kiistakapulaksi. Prosessi keventäisi maa-oikeuksien työtaakkaa, olisi asianosaisille kevyempi ja kustannuksiltaan edullisempi sekä voisi edesauttaa sovun löytymisessä. Ongelmaksi muodostuu tapausten tunnistaminen ja missä vaiheessa prosessia sovitteluun ohjataan. Olisiko se maa-oikeuden tehtävä vai jo sitä ennen toimitusinsinöörin ratkaisussa? Sovittelumenettelyn käyttömahdollisuus rajariidoissa on mielestäni hyvä jatkotutkimuksen aihe.

Viidenneksi haluan tuoda esille tapaukset, joissa oli otettu asianajaja hoitamaan asiaa. Asianajajien pitäisi tuntea kiinteistönmuodostamislaki. Hyvin selvissäkin tapauksissa he ovat lähteneet valittamaan asiasta maa-oikeuteen, vaikka mielestäni oikeampi tapa olisi ollut neuvoa asiakasta luopumaan valituksen tekemisestä. Näiden tapausten kohdalla minulla heräsi kysymys asianajajien moraalista. Onko raha tärkeämpi motiivi kuin asiakkaan etu?

Mikäli tutkimieni tapausten perusteella olisi ilmennyt, että maa-oikeuksien tuomioiden toimitusmenettelyosassa eri puolella Suomea olisi ollut eroja, olisin tehnyt jatkotutkimuksen haastattelemalla maanmittauslaitosten toimitusinsinöörejä. Haastatteluissa olisin pyrkinyt saamaan selville miten rajanpaikan määrittäminen poikkeaa eri maanmittaustoimistojen välillä. Vaikka laki on perusta niin toimitusinsinööreille kuin maa-oikeuksillekin, osoittaa toimitusinsinööreille tehty Toimitusmenettelyn käsikirja tarpeellisuutensa lain soveltamisen kannalta. Tutkimuksessa käsiteltiin 27 maa-oikeuksien tuomiota. Tutkimuksen perusteella toimitusinsinöörit maanmittaustoimistoissa ja maa-oikeus ovat perusteluissaan yhteneväisiä.

LÄHTEET

Painetut lähteet

Eskola, Jari & Suoranta, Juha. 1996. Johdatus laadulliseen tutkimukseen. Rovaniemi: Lapin yliopistopaino.

Haataja, Kyösti. 1949. Maanjaot ja talojärjestelmä. Suomalaisen lakimiesyhdistyksen julkaisuja B-sarja N:o 37. Helsinki: Yhteiskirjapaino Oy.

Hyvönen, Veikko O. 1998. Kiinteistön muodostamisoikeus 1. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino.

Hyvönen, Veikko O. 2001. Kiinteistön muodostamisoikeus 2. Jyväskylä: Gummerus kirjapaino.

Linhalo, Jari. 1992. Jakolait. Valtion painatuskeskus.

Majamaa, Vesa & Markkula, Markku. 2001. Kiinteistönmuodostamislaki. Helsinki: Edita.

Mäkelä, Klaus. 1990. Kvalitatiivisen aineiston analyysi ja tulkinta. Helsinki: Gaudeamus.

Pietilä, Jorma. 1974. Kiinteistönmuodostamisoikeus, 2. painos, Helsinki.

Suomalaisen kirjallisuuden seura. 1993. Nykysuomen sivistyssanakirja, vierasperäiset sanat, toim. Nykysuomen laitos, 16. painos, Juva: WSOY.

Sähköiset lähteet

Alasuutari, Pertti. 2007. Mitä on laadullinen tutkimus? Oulun yliopiston tohtorikoulutuksen luento. WWW-dokumentti. <http://wwwedu.oulu.fi>. Päivitetty 7.11.2007. Luettu 19.2.2010.

Hallintolaki 6.6.2003/434. Edita 2009. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 18.2.2010.

Jakoasetus 1952. Edita 2009. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 22.12.2009.

Kiinteistönmuodostamisasetus 1996/1189. Edita 2009. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 22.12.2009.

Kiinteistönmuodostamislaki 1995/554. Edita 2009. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 22.12.2009.

Oikeuskäytäntö. Korkein oikeus. Ennakkopäätökset. Edita 2009. WWW-dokumentti. <http://www.finlex.fi/fi/oikeus/kko/kko/>. Päivitetty 3.2.2010. Luettu 7.2.2010.

Oikeuskäytäntö. Korkein oikeus. Ennakkoratkaisut. Edita 2009. WWW-dokumentti. <http://www.edilex.fi>. Ei päivitystietoa. Luettu 27.11.2009.

Ervasti, Kaijus. 2004. Empiirinen oikeustutkimus. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen ja oikeustieteellisen tiedekunnan yhteinen tutkijaseminaari 25.10.2004. WWW-dokumentti. <http://www.optula.om.fi/29944.htm>

Itä-Suomen yliopisto. 2008. Oikeustieteiden laitos. Ohje oikeustapausanalyysin laatimiseen. WWW-dokumentti. <http://www.joensuu.fi/oikeustieteet/>. Päivitetty 28.1.2008. Luettu 19.2.2010.

Korkea-aho, Emilia. 2004. Empiirisen oikeustutkimuksen käytäntö. Oikeuspoliittisen tutkimuslaitoksen ja oikeustieteellisen tiedekunnan yhteinen tutkijaseminaari 25.10.2004. WWW-dokumentti. <http://www.optula.om.fi/29944.htm>

Maanmittauslaitoksen vuositilastoja 2008. Tilojen lukumäärä 1.1.2009. Tilojen lukumäärätiedot pinta-alan mukaan vuodesta 1924 alkaen. Maanmittauslaitos. 2009. WWW-dokumentti. www.maanmittauslaitos.fi/julkaisut_ja_asiakirjat/. Päivitetty 4.5.2009. Luettu 21.2.2010.

Toimitusmenettelyn käsikirja. Maanmittauslaitos. 2009. WWW-dokumentti. <http://www.maanmittauslaitos.fi/>. Päivitetty 2.10.2009. Luettu 10.12.2009.

Oikeuslaitos 2009. Maa-oikeusasiat. WWW-dokumentti. www.oikeus.fi. Päivitetty 9.12.2009. Luettu 17.2.2010.

Oikeustilastot. 2009. Korkeimman oikeuden ratkaisut 2008. Tilastokeskus. WWW-dokumentti. <http://www.stat.fi/til/koikr/2008>. Päivitetty 16.5.2009. Luettu 24.1.2010.

Tilastotietokannat. Korkeimman oikeuden ratkaisut. Tilastokeskus. PX-Web-dokumentti. <http://pxweb2.stat.fi/database/StatFin/oik/koikr>. Päivitetty 16.4.2009. Luettu 24.1.2010.

Yleiset tuomioistuimet ja työtuomioistuin vuonna 2008, Korkeimman oikeuden, hovioikeuksien ja kärjäoikeuksien sekä työtuomioistuimen toimintakertomus. WWW-dokumentti. www.kko.fi. Päivitetty 20.5.2009. Luettu 16.2.2010.

Muut lähteet

Karp, Seppo. 2009. Haastattelu 2.7.2009. Maa-oikeuden asiantuntijainsinööri. Mikkelin kärjäoikeus.

Maa-oikeudet 2009. Maa-oikeuksien tuomiot, tilatut rajankäynnit. Tilattu sähköpostilla 18.8.2009.

LIITTEET

Liite 1 Aineistopyyntö Keijo Siekkiseltä kärjäoikeuksien maa-oikeusasioista vastaaville; sähköpostiviesti